

CAZKEDİSİ

sayı 8

Hikâye o ki; **Nikos Kazancakis**, bir balıkçı kasabasında, balık pullarıyla seksek oynayan uzun tüylerini aralayarak, kulağına fısıldar **CazKedisi'nin**; “*Sessizlik iyidir, her şeyi söyler.*”

Siyah flu kuğular gibidir sessizlik. *Ne varlığı belli, ne yokluğu yalnızlık.* Büyük büyük adamlar, bir sürü “**şey**” söyler kocaman ağızlarını açarak kuğuların en siyahına. Oysa **CazKedisi**, ebemkuşağının peşi sıra, elimucu oynayarak, uzun yürüyüşleri çok sever bu yolda.

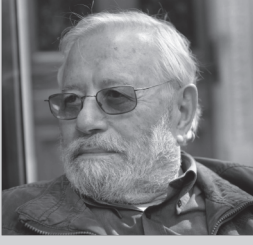
Farkında değiller...

Desen: Oğuz Demir

- oğuz demir
- özdemir ince
- neval savak
- tomas gösta transtömer
- özkan mert
- hüseyin peker
- azime akbaş yazıcı
- mehmet mümtaz tuzcu
- hulya deniz ünal
- ilker işgören
- ayşe özgür aydoğan
- burcu firdevs demirağ
- kadir sevinç
- sarp keskiner
- langston hughes
- m. mahzun doğan
- hasan varol
- devrim dikkaya
- kader sevinç
- melih elhan
- yusuf alper
- hulya deniz ünal
- mutlucan güvendir
- yeşim ağaoğlu
- emre şahiner
- ümit yıldırım
- gülçin sahilli
- özgür balaban
- edip cansever
- barış erdoğan
- ibrahim tığ
- ufuk aymaz
- gülsüm ışıldar
- melek ertan
- yağmur sunar
- juan ramon jimenez
- ozan çororo

Dünya Şiir Günü Bildirisi, 2010

özdemir ince

New York'un Brooklyn Köprüsünde dilenen bir kör dilenci varmış. Köprüden gelip geçenlerden biri adamcağıza günlük gelirinin ne kadar olduğunu sormuş. Dilenci iki dolara zar zor ulaştığını söylemiş. Yabancı bunun üzerine kör dilencinin önünde duran, sakatlığını belirten tabelayı almış, tersini çevirip üzerine bir şeyler yazdıktan sonra dilencinin boyuna asmış ve şöyle demiş: “Tabelaya gelirinizi arttıracak bir şeyler yazdım. Bir hafta sonra uğradığımda sonucu söylersiniz bana.”

Dediği gibi bir hafta sonra gelmiş. Kör dilenci: “Bayım size nasıl teşekkür etsem azdır. Eskiden en fazla beş dolar veriyorlardı. Şimdi günde on-on beş dolar kadar topluyorum. Olağanüstü bir şey. Tabelaya ne yazdınız da bu kadar sadaka vermelerini sağladınız ?” demiş.

“Çok basit, diye yanıtlamış adam, tabelanızda ‘Doğuştan Kör’ yazıyordu, onun yerine ‘Bahar geliyor ama ben göremeyeceğim’ diye yazdım.”

Şiirin, söz sanatının gücünü anlatmak için, öylesine çok kullandım ki bu sözleri sonunda sanki benim oldu. Okurlar artık Roger Caillois’nın adını unutup buluşun bana ait olduğunu sanmaya başladılar.

Ancak, ben, şiirin söz gücüne ağırlık verirken, olgunun bir başka yönünü unutmamışım : “Bahar geliyor ama ben göremeyeceğim” cümlesi tersine bir etki yapıp kör dilenciye beş dolarından da edebilirdi. Demek ki şiirin şiir olması için algılanması, alımlanması da gerekir. Bu da mümkün. Ama bu ilişki de tehlikeli. Ya alımlayıcı şiiri algılayacak düzeyde değilse. Bu da çok olası. Özellikle yeni ve yol açıcı şiir için.

Uzun süredir, yazdıklarımın alımlanması artık hemen hemen ilgilendirmiyor beni. Bu nedenle şiir sanatının övgüsünü yapmayacağım; şiirin ve şiirin varsayımsal gücünü öne çıkartmayacağım.

Şiirlerimi soyut ve yaşsız bir okur (sadece “bir” okur) için yazdığımı anlamış bulunuyorum. Şairlerin Tekel emekçilerinin eylemi için şiir yazmaya teşvik eden benim gibi birinin onu sorumluluklarından soyundurduğu ve çelişkiye düştüğüm sanılmasın sakın. Ben şairlerin şiirlerini o biricik ve anonim okur için yazmalarını istedim. Tekel işçilerinin eylemi sadece yaralayıcı, acıtıcı bir izlek !

Bugünlerde yayımlanması gereken Toplu Şiirler’imin birinci cildinin önsözü şöyle bitiyor :

“Size içtenlikle bir şey söyleyeceğim : Şiirlerimin, kuramsal yazılarımın, denemelerimin, çevirilerimin ve gazete yazılarımın ölümünden sonra başlarına gelecekler hiç ilgilendirmiyor beni. Unutulurlar mı, unutulmazlar mı, yaşarlar mı, yaşamazlar mı ? Bunlar hiç ilgilendirmiyor beni. Ben onları yazarak kendime bir hayat kurdum ve bu hayatta mutlu oldum. Belki başkalarını da biraz mutlu etmişimdir. Olabilir !”

Şairin şiiri hiçbir zaman ismarlanmamıştır : Ne zamanı vardır ne de mekân. Ama bu nedenle hem zamanı vardır, hem de mekân.

Bir gün terekesi açılır, borcu ve alacağı ölçülür. Ama şairin ne borcu vardır, ne de alacağı.

Habersiz gelir, habersiz gider.

SİYASETNAME XXXII

Ozan töresidir Devlet mülkünü tartışmak,/ve sözün payıdır : Mızrağın ucu, palanın ağzı,

/ama yasa mı erişir tumarına el koymaya/ve yoktur şiir mülkünün reayası; /Ozan işler şiirin derviş toprağını,/çift akçesini öder:/Sözün büyüünde, ipin ucunda./Ozan töresidir mülkü/fetvayı tartışmak,/ama kimi saf, birkaç densiz , bazı daltaban/sanır ki şiir mülkü devlet mülkünden sayılır. /Gümüştür sözü ozanın, susması altın değildir,/karşı yasadır sözü, değiştirecek yoktur,/ve dirhemle tartılmaz sarraflar çarşısında.

●
●
●
●
●

neval savak

bir sus zamana

ey başımıza konan

yaprakların yağmuru

bu sarhoşluk tesellisi ayrılığın

şimdi sönen yıldızlar kadar

içimizdeki gökyüzü

taşın yazgısı

dudaklarımın sus hali

gece fenerini yakan usulca

sonlanan bir masala

durmadan içime yemlenen kuş

çocukluğumdan kalma eski bir şarkı

birkaç harf düşüren

hayat denilen hayatsızlığım

bırakılan yerde geçmeyen

şu tanrısal kırgınlık

kırk katlara çıkartıyor

her ölüden yükselen tütsünün isi

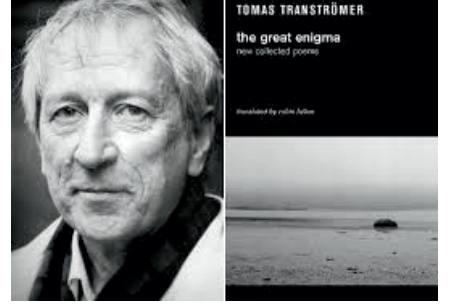
sürülen yüzüm toprağın izi

şimdi herkes kalkıp gidiyor

bir sus zamana.

(5 Nisan 1931-26 Mart 2015)

İsveç şiiri'ne evrensel bir kimlik kazandıran Tomas Gösta Tranströmer 2011 Yılında Nobel Edebiyat Ödülünü kazandı. 1931 yılında Stockholm'de doğan şair, Stockholm Üniversitesinde şiir ve psikoloji okudu. İsveç ile Finlandiya arasındaki Gotland adasında yaşayan şairin şiirleri 60'dan fazla dile çevrildi. İsveç şiirinin modernleşmesine en büyük katkıda bulunan şairlerin başında gelen Tranströmer imge şiirinin en büyük virtüözlerindendi.

TOMAS TRANSTRÖMER' den 5 ŞİİR

İsveççe'den Türkçe'ye çeviren: ÖZKAN MERT

1.

ÖRN KLIPPAN

Bakom terrariets glas
reptilerna
underligt ororliga.

En kvinna hänger tvätt
i tystnaden
Döden är vindstilla.

I markens djup
glider min själ
tyst som komet.

1.

KARTALKAYASI

Cam fanusun arkasında
sürünenler
tuhaf ve hareketsiz.

Bir kadın çamaşır asıyor
sessizlikte.
Ölüm esintisiz.

Toprağın derinliğinde
kayıp gidiyor ruhum
kuyruklu bir yıldız gibi sessizce.

2.

FASADER

I

Vid vägs ände ser jag makten
och den liknar en lök
med överlappande ansikten
Som lossnar ett efter ett...

II

Teatrarna tömms. Det är midnatt.
Bokstäver flammar på fasaderna.
De obesvarade brevens gåta
sjunker genom det kalla glittret.

2.

YÜZLER

I

Yolun sonunda iktidarı görüyorum
bir soğana benziyor
yamalı yüzüyle
birbir kabukları soyulan...

II

Tiyatrolar boşalıyor. Gece yarısı
Harfler alevleniyor yüzlerde.
O yanıtlanmayan mektupların gizi
soğuk parıltıların içinde batıyor.

3.
NOVEMBER

När bödeln har tråkigt blir han farlig.
Den brinnade himlen rullar ihop sig.

Knackningar hörs från cell till cell
och rummet strömmar upp ur tjälen

Några stenar lyser som fullmåne

3.
KASIM

Celladın canı sıkılırsa tehlikeli olur.
Yanan gökyüzü kendini sarmalıyor.

Kapı çalıntıları hücreden hücreye duyuluyor
ve oda donmuş topraktan fişkırıyor.

Bazı taşlar dolunay gibi parlıyor.

5.
NAMNTECKNINGAR

Jag måste kliva
över den mörka tröskeln.
En sal.
Det vita dokumentet lyser.
Med munga skuggor som rör sig.
Alla vill underteckna det.

Tills ljuset hann upp mig
och vek ihop tiden.

4.
SNÖ FALLER

Begravningarna kommer
tätare och tätare
tom vägskyltarna
när man närmar sig.

Tusentals människors blickar
I de långa skuggornas land

En bro bygger sig
långsamt
rakt ut i rymden.

4.
KAR YAĞIYOR

Cenaze törenleri
daha da sıklaşıyor
bir kente yaklaşırken görülen
trafik levhaları gibi.

Binlerce insan bakışlarını fırlatıyor
o uzun gölgeli ülkeye.

Bir köprü kendini kuruyor
yavaşça
uzayda dimdik.

5.
İMZALAR

Karanlık eşiğin üzerinden
atlamalıyım.
Bir salon.
Beyaz doküman ısıldıyor.
Sayısız gölgelerle hareket ediyor.
Herkes imzalamak istiyor.

Işık bana ulaşır
zamanı katlayıncaya kadar.

*THOMAS TRANSTRÖMER
Den Stora Gåta (O Büyük Giz)
2004 / Albert Bonniers Yayınevi*

hüseyin peker

yeni yıla “Y” harfinden kucak dolusu çiçeklerle...

2017 yılına başladığımız şu günlerde 'Yeni Yıl'ın ilk harflerini gündeme taşıdık. Önce dergilerden Yordam (Hüseyin Cöntürk'ün çıkardığı), Yeni Edebiyat (Doğan Hızlan başkanlığında), Yaba, Yusufçuk (Ali Püsküllüoğlu denetiminde idi) hatıra geliyor.

Sonrası şairler işte. Yusuf Alper'in o dingin kimliği, duru şiiri ilk usumuza yanaşan. Yumuşak yürekli bir o kadar da ağır başlı, sakın kimlikli şairden "Dünyanın Gürültüsü" ibaresi duymak, şaşırtıyor önce insanı: "Ama ben yoruldum dünyayı taşımaktan" dese de kitabının bir köşesinde Y.Alper, onun kabaran yüreğini, dinlemekten yorulmadığımız cevabını iletiriz anında kendisine.

Yusuf Uğur Uğurel de kendine özgü renkli dizelerle koşturan şiirine bir de evlilik nişanladı yıl içinde. Ne kadar mutluysuz onu dizelere yaraşan ortam içinde görmekle.

Yahya Kemal Beyatlı'da "Y" harfinin şiirimizdeki ilk sembolü. O özenli dil kullanımı, kusursuz şiir örgüsü ile elbet şiirimizin kurucularından kendisi.. Çağdaş Türk şiirinin Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Nazım Hikmet, Orhan Veli ile başladığı söylenir çoğu zaman. Daha da geri gidersek Şeyh Galip, Nedim akla gelir. Birbirilerine pek benzemeyen bu şairler Çağdaş Türk Şiirinin kurucuları arasında ilk sıradalar. "Canan aramızda bir adındı" diyen ünlü şair, "Günler kısaldı. Kanlıca'nın ihtiyaçları / Bir bir hatırlamakta geçen sonbaharları" gibi

dokunaklı ve hatırda yazılan mısraların da sahibidir kanımca..

Yusuf Ziya Ortaç'ın da 1950 li yıllardan sonra da sürdürdüğü

Akbaba dergisi serüveni yanında, şairliği de bilinen bir şeydir. Orhan Seyfi Orhon'la birlikte yürüttüğü şair arkadaşlığı kadar çıkan kitapları, milletvekilliği ve edebiyat öğretmenliği serüvenine diğer katkıları arasında..

Yılmaz Arslan ve Yılmaz Gruda da şiirin "Y" harfli kurmayları arasında. Ünlü tiyatrocusu Y.Gruda kendine özgü renkli betimlemeleriyle tanınıyor şiirimizde. Ayrıca Mersin'de Yılmaz Bozan da sonradan şiir serüvenine katılanlardan..

Trabzonlu Delikanlı Yaşar Miraç da Karadeniz bölgesi folklorundan, halk türkülerinden bolca yararlanmış, işçi ve halk temalarına yeni ve farklı bir tat yaşatmış olmasıyla da tanınıyor:

*"can erikler uşak da oy
canerikler gözerikler
sallar dalları dalları*

*peşten bağlar peştemalı
halka bilezik bellere
kiraz alları alları"*

Yaşar Nabi Nayır şairliği kadar, çıkardığı "Varlık Dergisi" ile de ün salmıştır. İlk kez bir edebiyat dergisinin bu denli büyük etkisi edebiyatımıza güven ve tazelik duygusunu aşılamıştır:

*"En güzel rüyaların bile sonu vardır
Bir bahar rüzgarından alarak bir sabah
hız
Mevsimlerin ömrünü yaşamıştı aşkımız
Onu şimdi kaybettim ve şimdi
sonbahardır"*

Yılmaz Erdoğan'ın da sinemacı, tiyatrocusu olduğu kadar şiir kitapları vardır örneğin. Bunlar içinde Yılmaz Odabaşı Diyarbakır'da gazetecilik yaptı, cezaevlerinde kaldı, şiir kitapları ve

ödülleri var: "ömrümüz suların / derin suların özetidir" demesi kadar hızlı bir yaşam sürdü.

Yücelay Sal ise avukatlık mesleği yanında güzel sesi ve ironik şiirleri ile ilk kitabıyla aldığı, Arkadaş Z. Özger ödülünün ardından yazın çevrelerinde de kabul gördü: "Beni yeşil düşün yavrum fazla hasar yok" gibi özgün buluşmaları hatırlarda her zaman.

Yunus Koray, duru, işlenmiş sözcüklerle kurduğu duyarlıkların hüznü kaplı şairiydi şiir çevresinde. İzmir'de öğretmenlik yaptı uzun süre, şimdi emekli olarak yaşamını sürdürmekte:

*"Geçecek belki çok kez patikalar'dan
Dar geçitlerden aykırılığın bedeli"*

Yelda Karataş, kadın şairlerin içinde özgürlük ve başkaldırı temalarının cesur temsilcisi. Radyo ve reklam sektöründe çalışan, bir ara şarkı sözleri de yazan şair, yazmanın ucunu yakaladı, aldığı şiir ödüllerinin ardından yazmayı sürdürdü. "Yasemen kokusuyla şarabı birlikte tattınız mı?" çarpıcı dizelere de çalıştı yer yer..

2016 yılında çıkıp, yeni senenin en ilgi çeken kitaplarından birkaç dize cımbızladım: Selamla ve hürmetle iyi şairlerimize:

"Gurbeti taş ayna bilir, bunu söylerim"
(Gültekin Emre, "Yürü Dur Boya" kitabından, 2016)

"Bir şiir oldum, bulutla azaldım, göğe yürüdüm"

(Okan Alay, (H) iç Ses, 2016)

"beni dipte kaybolmuş batığın düşlerinde unutun"

(Salih Bolat, "İlk Kar", 2016)

"unutmak ve uyumak firar belgesi"

(Ahmet Telli, "Bakışın Senin", 2016)

"ikimiz de yalnız çıkmadık bu geceden"

(Haydar Ergülen, "Öyle Küçük Şeyler",

2016)

"cebinden çıkarır silahımı, çocukluk iri bir taşır"

(Erkan Karakiraz, "İçgeçit", 2016)

"yaşarken acemi, ölürken usta"

(Ramazan Aydın, "Taşın Kavmi Yok", 2016)

"kıştı; adımlarımı saymasını bile istemişim kitaptan"

(Ali Hikmet Eren, "Red", 2016)

"Düşünle uyandım bu sabah masmavi"

(Şerif Tezgörenler, "Beyaz Leylak Ülkesi", 2016)

"Sevmenin, dünyayı sevmek olduğunu senden öğrendim"

(Şükrü Erbaş, "Yaşıyoruz Sessizce", 2016)

"Her yeni günü kurban etmişim zamana"

(Ufuk Aymaz, Dünya Nüfusunun Sonuncusu, 2016)

"sen'i rüzgar düşürdü"

(Ulaş Nikbay, Aort, 2016)

"Irmakların çoktan terkettiği kumdur sıkıntı"

(Adnan Özer, "Yol Şarkıları", 2016)

Ruhsan İskifoğlu, İhsan Tefvik, M. Mahzun Doğan, Serdar Aydın, Erkan Kara Mehmet Özkan Şüküran, daha nice şairler var 2016 ya güzel şiirler döktüren.

Şiire, 2017'ye Yeni Yıla, herkese selam olsun benden, iyilikle..

Desen: Azime Akbaş Yazıcı

geçti gitmez başımdan

Denizdeki gemilerden size ne
Onlar benim işim
Tekneleri size ben
Dilimle kanıtlarım, kanımla yelkenlerim

Basınç üreteçlerini çıplak
Güneşe çevirdik gecesiz karda
Sapkın mevsim yarılısın beş'e, üç'e, otuz'a

Diyorsun neden yorgunsun
Yaşadığım, yıgđığım öyle uzun, upuzun
Çok büyük şerefsizler geçti bir de başımdan

kehkeşan

Kristal. Kom'da bir ilk
Kordelya Koketleri, Kızılüstü Küreler
Kintus Kehribarları

Quintus Barosu'na Kemer'den bağımlı yirmi beş baro,
Kordelya'ya sapınca birden yol ayırdılar.
Murahhas Muhip, kavram kargaşasının kadrini bilip,
Özgür kız Özge'yi kesti yırttı bokfas'tan.
Sinan- ı Cihan, altı ay boyunca adını öğrenemediğı
Bir kızın peşinden gitti.
İdris Aktuz, kadiya çıkmadan yaş büyüttü gene.
Dızgalcı civcivleri caydırmayı umarak.

hülya deniz ünal

genç kedi 5, fanzinler..

Fanzin, İngilizce FANatik ve magaZİN kelimelerinin birleşiminden oluşuyor. Bireysel olabileceği gibi kolektif çabayla da çıkarılabiliyor. Süreli yayınlarda kendine yer bulamayan ya da aramak istemeyenlerin kendilerini özgürce ifade edebileceği bir olanak. Sisteme uyum sağlamak istemeyenlerin çıkardığı başkaldırı dergileri de denebilir. Mondo Trasho, Sokak Edebiyatı ve Etilen Fanzin, düzenli ve uzun süre yayımlanan örnekleri. “Gezi” sırasında da hareketi içeren birçok fanzin çıkması, bir direniş biçimi olduğunun net bir göstergesi. Vergi, kayıt, adresleri yok, o nedenle resmi değiller. Ticari bir beklenti olmaksızın amatör ruhla çıkarılırlar. Düzensizliği, düzeni anlamına geliyor fanzinlerin. Kalıpların dışına çıkıp cümlesini kurmak isteyenlerin yarattığı alandır. Otorite olmaması da bir tercih nedenidir. Müzik, karikatür, fotoğraf, sinema dallarında ayrışanları var. Solo, İçerik, Kıtlama gibi.

Mehmet Mümtaz Tuzcu'nun bir fanzinsever olduğunu söylesem, şaşırır mısınız? Ya da Altay Öktem'in, Şeytan Aletleri, 101 Fanzin ve Şehrin Kötü Çocukları'nı (Fanzin Şiir Antolojisi) yayımladığını?

Alfabe Fanzinden Ömer Kaçar'a bir okur “Sizin derdiniz nedir” diye soruyor? Yanıt çok güzel: “Derdimizin olması”... Derdi olmayan edebiyatla uğraşır mı hiç? Fanzinler de kendi içinde şiir, öykü, roman olarak

ayrılabilir. İlki Ankara'da olmak üzere İzmir, Eskişehir İstanbul, Kocaeli, Bursa gibi illerde fanzin sergileri açılıyor. İzmir Kültür Platformu Girişimi, Akdeniz Akademisi'nin çağrısıyla Cazkedisi'ni temsilen Halim Yazıcı ile bir toplantılarına katıldık. Dergilerin yaratım ve dağıtım sorunları konuşuldu. Orada fanzin çıkaranlarla (Eğitimli, zeki, pırıl pırıl gençler, umut veriyorlar) yüz yüze geldik ve dergileriyle tanıştık. Hepsine ulaşmam çok zor. Ulaşabildiklerimden kısaca söz etmek istiyorum.

Kaos Çocuk Parkı Fanzin'de “Kendimizin ortasında bir yerde, ruhumuzda açtığımız iğne başı kadar bir delikten korkuyla, kaygıyla seyrettiğimiz sise ne diyorduk” diye soruyor Lokman Kurucu. Sahi ne diyorduk? Oytun Tez, şiiriyle dikkat çekiyor. Oytun, seyrek de olsa yayımlıyordu dergilerde. Amerika'da yaşıyor şimdi. Umarım yazmaya ve yayımlamaya devam ediyordur. Yine aynı dergide “kaçıncı sayı olduğumuz konusunda tartışabiliriz” diyor. Öyledir, insanın ve edebiyatın zamanı, mekânı kişiden kişiye değişir. İçinde olduğun ruh haline göre. Ama biz yazılana ne kadar uzak ya da ne kadar yakınız? Bunu bilmek açısından tarih gerekli bence...

Sess/iz, sadece şiir yayımlıyor. “bir gölgeyim/boşluklarında saydam ısıltıların soluklandığı diyor “Burak Nefesoğlu.

Tabela Fanzin, “Kaybolmak için tabelayı takip edin” diyor. Öyle ya, kaybolmak hüner ister, bilmez miyiz?

Dem ise kapağında “Çabuk Azrail görmeden son dondurmaları yiye! Diyor. Bu, şimdiye kadar gördüğüm en sevimli Azrail deseni. “Ölüm, senden korkmuyorum” dedirtti bana.

Yarasa Fanzin, düzyazıların yanı sıra çizgi romana da yer veriyor. Konu da çizgi de, çok iyi.

Upon Semt' i çok başarılı buldum. Çok sahici. İçine işliyor insanın. Samimiyeti okura geçirmeyi başarıyor. Deneysellikten çıkıp kendi olmayı başarmışlar. Kapak yazısında“Mali değeri yoktur” derken, manevi değeri vardır demiş oluyorlar tersinlemeyle. Çok doğallar.

Kopya Fanzin, dergi olmaya yaklaşmış görünüyor. Fanzin havasından uzaklaşmış. Bildiğimiz dergi formatında. Kapak desenleriyle, yayımladığı öykü ve şiirlerle. Can Küçükoğlu'nun Bir Gölge Olarak Kendime Benim de Âşık olmayışım şiirine 'Dikkat!' diyorum. Kendine özgü bir biçem yakalamış, sözcükleri bozup yeniden yaratıyor. “ayrılığımı ağzımın tapışından alıp/oturmaya çok çöldüğüm yüzlere püskülttün/böylece aklım oldu ve/uçkuruma düzenli sporla birlikte/sabit bir kölelik düşüyle türkümdüm/ sen bana iyilimsin bunu körebeyleme/insansız uçakları düşününce ağlamayışım/ benim olmaları sözlerimi sızarlamayabilir, olsun/saçların bir küfre giremeyecek kadar düzgündür” Adem Fatih Kılıç'ta aynı şeyi yapıyor Travma-Rayı'nda. İlginç ve özgünler.

Yerüstü'de öyle. Süreli yayınlarda şiir yayımlayan isimler yer alıyor dergide. Tanıdık isimler. Güzel şiirler. Acemilik eşliğini atlamış, süreli yayın olmaya evrilmişler bana kalırsa. Şiir incelemeleri de yapıyorlar.

Yol Üstü' ne bakalım bir de. Sıcacık bir fanzin. Gerçekten de yol yorgunlarını dinlendirecek bir yerde duruyor. Arka kapak Ece Ayhan'a ayrılmış. Özellikle canhakan ve Tarık Karakaş'ın şiirlerini başarılı buldum.

Mevzular Derin de Yalım Aydın'ın kapak yazısı yardımlaşma ruhuna ve egoların nasıl törpülendiğine güzel bir örnek. “Her zaman yanımızda olan Kravat Fanzin ve Sıvıdak Fanzine her şey için teşekkür ederim. Ayrıca

yardımlarını esirgemeyen Kopya Fanzin, Kışlık Fanzin, İhlamur Akşamı ve Ekinoks Fanzin gibi dostlara da selam olsun” diyor. Alperen Yavaş, Mert Can Fırat'ın şiirleri ve Oğul Arda Biçer'in çizimleri dikkat çekiyor.

Kara Duvar fankit (Fanzin kitap kısaltması olmalı) Efe Elmastaş'ın yazdığı bir kitap. İlginç ve derinlikli. Okumaya değer. Bu ismi Emrah Gök'le beraber birçok fanzinde görüyoruz.

Mavera Fanzin künyesinde editör bölümünü boş bırakmış. Eli kalem tutanlar ve konuk yazarlar bölümlerine yer vermiş, açıklayıcı ve hoş buldum.

Trak, Ozan Küçük ile Boray Tatari'nin ortak emekleriyle çıkıyor. Yalnızca şiir yayımlıyorlar dergilerinde.

Çatlak sunu yazısında “kelimeleri içimde saklayıp durdukça anladık ki çocukları hiç dışarıya çıkarmamak gibi bir yanlış içindeyiz. En azından kelimelerin sızacağı bir çatlak açmak gerekiyordu. İşte burası kendimizde açtığımız çatlağımız. Bu çatlak, sıva istemez!” diyor. Doğru söze ne denir?

Zemheri'nin elimdeki sayısı şiir, öykü, d e n e m e v e A y l a k A d a m İncelemesinden oluşuyor. Çizimler özellikle çok güzel.

Sıvıdak'ı sona bıraktım çünkü adını çok beğendim. Sırf bu adla sayfaları boş bırakıp isteyen istediğine sıvasın diye bir dergi bile çıkarılabilirdi. Ben de sıvamak istiyorum hem de nasıl. Yaşadığımız sorunların ağırlığı ruhumu çöktükçe, sorumlularını sıvamak istiyorum. Neler neler geçiyor aklımdan, kimleri sıvıyorum bir bilerseniz?

Bir de yardımlaşma, dayanışma adına ne dersek diyelim, bir arada oldukları mekân kurmuşlar: Fanzin Apartmanı. Böyle mülke can kurban. Bir odacık da ben istedim, istiyorum. Kim istemez ki? Bir gün mutlaka...

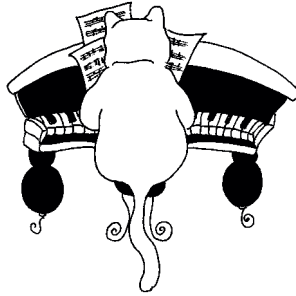
bana kurtuldun deme sevgilim

ölüm yara değil ki öpünce geçsin
ya da bir çocuk ağlaması,
eve icra gelmesi, ödeyemediğin bir ev taksiti değil
bana yaşamak için bir neden söyle
ya da sus!acıma sokul,
el gibi durma bu cenaze gününde.

her hasta ölünce kurtulmuş değil
ölüm, ayrılık değil ki kavuşması güzel olsun.
ölüm, hislerden izin alıp, iyiliklerin emekli olması.
buacıyla ilk annem tanıştırdı
her tanışma memnun etmez sevgilim.

buöyle bir kırgınlık ki affı yok
hayat değil, ölmekten bu kırgınlık.
duygularıma halatla bağlıydım
düğümlerim intiharı seçti.

bana korkacak bir umut bırakmadılar.
ölen kurtuldu diyorsun ya,
kurtuldu deyişin bir öldürme biçimi
bir eve, üç ölüm çok değil mi sevgilim?

Desen: Burcu Firdevs Demirağ

korkuyorum anne

Reha Erdem'in üçüncü uzun metrajlı filmi. Başından yaralanan Ali hafızasını kaybediyor. Annesiz büyüyen Ali 'ye ailesi destek oluyor ancak çok zorlanıyorlar. Kafası oldukça karışmış olan Ali, babasını hatırlamıyor. Yaşadığı apartmanda bazı komşularını hatta komşusunun köpeği Çakır'ı bile hatırlamasına rağmen babasını hatırlamayı reddetmesi ilginç. Annesiz büyüyen Ali, hayatı boyunca bir işte dikiş tutturamamış ve babasının saygısını bir türlü kazanamamıştır. Sürekli ondan şikâyet eden babası aslında Ali'siz de yapamamaktadır. Keten ise despot bir anneyle büyümüş, kişiliği bastırılmış biridir vekomşulardan biri olan İpek'e aşiktir. Keten, bir soyguna karışmış ve İpek için bir yüzük çalmıştır. Ancak herkes yaralanmış olan Ali'nin bu soyguna karıştığını düşünmektedir ;hatta Ali hakkında bir soruşturma bile açılmıştır.Ancak Ali'nin babası Rasih Bey'in inandığı bir gerçek vardır: Oğlunun soygun bile yapamayacak kadar beceriksiz olduğu. Bu arada Keten'in annesi Neriman hanım köpeğini çok sevmesine rağmen alerjisi çıkınca mahalle kasabıyla bir olup Çakır'ı uzak bir alana bırakmaya karar vermiştir. Çakır döner dolaşır evini bulur ancak asla Neriman hanıma bakmaz, ona küsmüştür. Neriman hanımın oğluna olan sevgisi de köpeği Çakır'a duyduğu sevgi gibidir biraz. Keten'in hırsızlık yaptığını öğrendiğinde onu daha da çok ezer ve herkesin içinde küçükken altına kaçırdığını söyleyerek oğluna karşı

inanılmaz acımasız bir davranış gösterir.

Komik sahnelerle harmanlanmış bu dram filmi başta biraz karışık gibi gelse de aslında süsten uzak,sıradan hayatları olan içimizden birilerinin anlatıldığı sıcak bir havada devam ediyor. Filmde zaman zaman bir dış ses ile erkekler ve kadınlar sınıflandırılıyor . Bu benim çok hoşuma gitmese de insan yaşamı içinde varolan bir gerçekliği yansıtıyor.

Hayata farklı bir bakış açısı olan kasap, güçlü ve baskın bir karakterle karşımıza çıkan terzi Neriman, annesiyle anlaşılamayan Neriman'ın oğlu Keten ve babasıyla anlaşılamayan Ali... Bütün bu karakterlerin duyguları, korkuları, sonuçta birbirine ve "Anne "kavramına bağlanıyor. İster iletişim kurabilelim,ister kuramayalım korktuğumuzda,hayal kırıklığına uğradığımızda, annelerimize sığınmaz mıyız?

Hikâyenin sonunda şiddetli bir deprem olur ve herkes bir araya gelir. İpek doğum yapar,film birkarmaşayla biter. Bana kalırsa filmin sonuna yığılan bunca olay fazla .

Yine de çok farklı bir tarzı olan Erdem,filmde zaman zaman insan duyularına da vurgu yapmış. Olayları izleyen insanların gözleri, dinleyen kulakları, ardarda hapsirmaları tekrarlarla verilmiş.

Son filmiyle de, 3.Venedik Film Festivalinden ve Altın Koza film festivalinden ödülle dönen yönetmen, bu filmiyle de adından söz ettirmeyi başarmıştı. İzlenmesi gereken bir film...

Yönetmen : Reha Erdem

Senaryo :Reha Erdem ,Nilüfer Güngörmüş

Oyuncular :Ali Düşenkalkar, Köksal Engür, Işıl Yücesoy, Turgay Aydın

Yapım :Atlantik Yapım, 2004

ağırlığı olan her şey düşer".

çin laleleri

kadir sevinç

Yeniden başlamak isteği birden, bazen;
Mağrur nehir parçaları için vakur gizle
Mahirce, boz üveyik kavisleri renginde
Yahut şu saatte, kırılan kemiğinde günün

Kırık nar dalları güne karşı, bütün bütün
Durgun, şavkı titrek konuğun geçişinde
Keşke de ikircikli sıcak yüzün, bir tansık
Küflü sesinle sarmalarken; yalın, ilgisiz

Ve ip, uzuvları kopuk gövdemde sarkık
Nerden bağlıysa zamanın pençesine
Birden irinli bir çocuk; ürkünç, bulanık
İlk konuk, adını bilmediğimiz saatlerde

Sanki ilk istek, taze bahar içresi, kaygılı
Doğmadan gün, sersemleyip tüneyen
Yarım bir çığlıkla çarşafında Çin laleleri
Ve yeniden başlamak isteği salt, bazen.

leadbelly için blues

sarp keskiner

Göge doğru uzanan kıpkırmızı bir gönenç yağmuru sonrası
Akşamüstü güneşte ot kokusu;
Mısır likörü eskisi,
Sarı, nemli bir hüzün.
Bir kara çelik yürek.
On çekiçli parmak.
Maviyi siyaha nakışlıyor;
Gündüzü ölüme gibi.

06 Mayıs 1995, Çapaklı Köyü, Salihli, Manisa

m. mahzun doğan

kırgınlıklar ve bakkalda not alınan dizeler...

21 Ocak 2015, Çarşamba, Ankara

Evdeydim. Akşam vaktiydi. Cep telefonumdan internete girdim ki, Facebook'a hemen ileti yolladı Murat (Koçak):

“mahzun eski kitapların listesini çıkaracağım... bırakırsan iyi olur hazarevine...” (17.50)

Son kırgınlığımızın ardından nasıl da beni şaşırtan bir kişilik çıktı ortaya? Okumak, üzerlerine yazı yazmak için üç kitap seçip almıştım ondan. “Bir Arada”, “Angela'ya Son Mektup” ve “Sırtımızda Kızgın Güneş”. (AP Kitapları, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1965) Oysa ki, onda da benim kütüphanemden pencere dergilerinin, onun bastığı ve onda olmayan sayıları var. Hazarevi'nin duvarlarına astığı kendiyile ilgili bütün arşiv belgelerini ona veren benim... Kolay kolay bulamayacağı... Bu kadar mı, hiçe konulur birden her şey?

Yarın götürüp vereyim kitaplarını... Kurtulayım, Murat'ın “altın”larından...

Dün akşam **Fettah Köleli** aramıştı. Yeni çalıştığı barda Neyzen gecesi düzenlemek istiyordu. 28'inde. Bir neyzen ayarlayacakmış. Bir de, “Sen Neyzen'in şiirlerini okur musun?” dedi. Benim sahnedeki rahatlığımı düşünerek önermiş bunu. “Olur!” dedim. Başka kimler olabilir? “Arkadaşlarla bir konuşayım” demiştim. Dün akşam, kimseye telefon açmadım. Bu akşam, Osman Namdar'ı aradım. Hastaneye, bir arkadaşını ziyarete gidiyorlarmış. Yoldaymış. Anlattım durumu. “Ben de okurum”, demişti. Ondan

yanıt beklerken, Fettah'ı arayıp, “Neyzen, Osman ve ben olalım”, dedim. “Anılar, anekdotlar, şiirler” alt başlığını yazmasını istedim afişe... Sonra Osman beni aradı. Anlaştık. Fettah, bir de tiyatro sanatçısı ayarlamaya çalışacak... Yarın kesinleştirecek programı...

Libya Caddesi'ndeki bakkalıma gittim. İki skol bira aldım. İki sigara, bir de ekmek. “Birazdan kapatıp gideceğim”, dedi. Karşısındaki marketlere ceza kesmişler. 29 milyon mu neymiş. Saat 22.00'den sonra alkol sattıkları gerekçesiyle...

Son günlerde, meyhanelerde sigara denetimi çok artmıştı. Bunu biliyorum da, demek, bu bakkal, market ve büfelerle ilgili denetimi de artırmışlar... Para gerekli demek bütçeye... Ya da baskıyı artırıyorlar... Muhafazakârlık bayrağını yükseltiyorlar..

Yarın kitapları Murat'a götüreceğim için, hızla not almam gerek...

Ali Püsküllüoğlu'nun “Sırtımızda Kızgın Güneş” kitabını inceliyorum.

Ön kapaktaki kırmızı yuvarlak içinde A ve P harflerinden oluşan amblem ilgimi çekiyor.

Kitap, 5.3.65'te, “Değerli hocam Ziya Arıkan'a en derin saygılarımla.” diye imzalanmış.

İkinci sayfada, Ali Püsküllüoğlu'nun daha önceki kitaplarının listesi var:

“pembe beyaz, istanbul, 1955

aydınlık içinde, istanbul, 1956

karanfilli saksı, istanbul, 1958

uzun atlar denizi, ankara, 1962

sırtımızda kızgın güneş, ankara, 1965”

(Kitapta aynen böyle, hiç büyük harf kullanılmamış.)

Üçüncü sayfada ise, amblem biraz daha açılmış olarak çıkıyor karşıma.

Bu kez siyah beyaz ama aynı şekilde yuvarlak içinde A ve P harfi var. Yanında, “kitapları / ankara” yazıyor. A ve P'nin anlamı netleşiyor böylece. Ali Püsküllüoğlu kitapları... Arka kapakta ise kırmızı bir kare içinde karşımıza çıkıyor yuvarlak içindeki AP'li amblem... ancak, karenin altında, “kitapları” özcüğü de yer alıyor... En alt, sağda fiyat: 200 KURUŞ.

Otuz iki sayfalık kitabın son sayfasında, otuz ikinci sayfada, “Ap Yayınları” başlığı altında, bu yayınevinden çıkmış kitaplar ile çıkacakların listesi var...

Önce çıkmışlara bakalım:

“Uzun Atlar Denizi, Şiirler, Ali Püsküllüoğlu, 3 lira.

Sığda, Şiirler, Gülten Akın, 2,5 lira.

Sırtımızda Kızgın Güneş, Şiirler, Ali Püsküllüoğlu, 2 lira.

Şiirimizin Dört Ahmedî, Antoloji, 2 lira.

Açlar, Oyun, William Saroyan, 2 lira.

Çıkacak olanlarsa şöyle sıralanmış:

“Kum Sandığı, Oyun, Edward Albee.

Dille Anlatılmaz Bir Şey, Oyun, Tennessee Williams.

Merhaba Dışarıdaki, Oyun, William Saroyan.

(Bu kez büyük harfler kullanıma girmiş ama...)

Listenin altında “Genel dağıtım yeri” denerek, bir adres verilmiş. Adres şu:

“Sergi Kitabevi, Büyük Sinema İçi Kat 1. Yenışehir – Ankara”

Burası, Erdal Öz’ün Kitabevi olmalı.

Sayfanın en altında da basımevi bilgisi:

“Ankara Üniversitesi Basımevi, 1965”.

Ali Püsküllüoğlu, Adanalı bir şair. Ömrünün çoğunu Ankara’da yaşadı. Ankara’da öldü. Bakıyorum da, ilk kitapları İstanbul’da yayımlanmış. Dördüncü kitabı “Uzun Atlar Denizi” ile başlamış kitap künyelerinde Ankara yer almaya...

Kitapta altını çizdiklerim:

“Bir dalgınlığı alıp giyer üstüne büyük bir palto gibi. Bir bardağı tutar aydınlığa

ama görmeden ve usanmış.”

(“Ay Yılı”ndan)

“Bu öyküdür: hani sarp kayalarda. Hani yağmurdan sonra

ı slak toprakta. Eli mavzerli adamın

kurşunladığı.”

“Eli mavzerli adamın, kurşunladığı. İki güvercin, iki ak ve tatlı. Neden sonra uykulardan çıkıp çıkıp.”

(“Yornuksuz Cuma”dan)

“ey hüznün sen, akşamları gelen tanrıça!”

(“Ağzı Önce Suya”dan)

“Siz gelirsiniz oralara – dediğim gibi – çok güzel olur

ardınızdan belki çamları getirirsiniz, kokulusundan

savaşırsınız iyi de olur bileriz öfkemizi sevgide sevişiriz iyi de olur bileriz gücümüzü sevgide ölümü deneriz bir de, bıçak sırtında yaşamamızdan.

Hem neden olmasın? Alışığız nice yazlardan. (23.25)

22 Ocak 2015, Perşembe, Ankara

Gecenin ilerleyen saatleriydi. Rüzgâr’ın (Murat Koçak), Facebook’tan saat 17.50’de yolladığı “mahzun eski kitapların listesini çıkaracağım... bırakırsan iyi olur hazarevine...” iletisine yanıt verdim. Bugün bırakacağımı belirttim. “Liste yapmanı geciktirdiğim için özür” diye de ekledim.

Bugün tam da dışarı çıkmama doğru ise, beni bir şiir rüzgârı yakaladı. Bir şiir yazdım.

BİTEN BİR GÜNÜ YENİDEN OKUMA ÇABASI

Kim ezberletmiş ki bana, uzun uykularla siliyorum/Bir ağacın gövdesine sarılıp kalıyorum, gece yarıları/Sabahları çocukların gülümseyişlerini örgütlüyorum/Atlar koşuyor göğün derinliklerinde, görüyorum/Kör bir ozanla konuşuyorum bunları/Bak, diyorum, alının ortasında bir ırmak/Sessiz ol diyor, yeleleri savuran rüzgâr/Bir yıldız şelalesini susuyor atlar, bakışlarımı/Kavakların salınışıyla değişiyorum/Tabancasını temizliyor rüyam,

yaşanmamış/Mevsimler dolduruyor yedek
şarjörüne/Ben ki ne saraylar
yıkтым/Binlerce yılla edindim bu
yarayı/Sarma, ışıldasın bıçak,deş biraz
daha/Diyen ay ışığıyla kolkola sokak/Küflü
bir testere kesiyor şahdamarımı/Ceylan
sürüleri fışkırıyor/Eğiliyor pınara, kurak
bir coğrafyanın dudakları/Ufkun yırtığını
dikiyor bir piyano/Tuşlar üzerinde dolaşan
güvercinler... güvercinler...

“Bu şiir burada biter” dedim. Ama,
yetmedi, ikincisi başladı...

“ISSIZLIĞIN BALKONUNDA

oturдум. Dağ, esneyerek uzaklaştı/Deniz
derlenip toplandı, sıkıştırdı kendini
bisikletin selesine/Gökyüzü, yarıyıl
tatilinde, hem de karnesi kırk...”

Bunları yazdım. Ajandanın sayfasından, bir
çizgi çektim alta. En alta ise, şunları
yazdım:

“Oturdum. Tarih kadar yorgundum.

Beni bir serçe okudu!”

Devam edecekti biliyordum. Bu rüzgâra
yakalanmışken, bir kadeh rakı koyup güne
evde devam etsem, dışarı çıkmasam daha
iyi olacaktı. Ama, Murat bu, kitapları bugün
bırakmazsam, gece farklı iletiler
yollayabilir, moralimi iyice bozabilirdi.
Günlerce kendime gelemeyebilirdim
sonra... Çıkmalıydım. Cebime bir karalama
kâğıdı koydum, bir de kalem. Hazırda...
Öyle çıktım dışarı...

Nitekim daha Dedeefendi yokuşunu
inerken dize geldi usuma... Evirdim
çevirdim. Libya Caddesi'ndeki bakkala
vardığımda, alışveriş öncesi,
“Merhaba”nın ardından, cebimdeki kâğıdı
çıkartıp o dizeyi not aldım, unutmayayım
diye...

“babasından korkuyor, çocuğun bileğini
sıkan kelepçe”

İki skol bira aldım. Bir ekmek, bir sigara.
Meşrutiyet'e çıkan yokuşta, yeni dizeler
geldi usuma. Meşrutiyet'in başında bir

yerlerde, sokak lâmbasının altında durup
yazdım:

“Uzak bir şehrin kalesi, nefes nefese/karşıma
oturdu, bir ülkenin ilkokul yılları/bayrak
merasimine durdu”

Meşrutiyet'ten Hatay Sokağa döndüm ki, yeni
dizeler geldi usuma. Onları da Hazarevi'nde
not ettim:

“Haylaz bir güneşin kendini astığı elektrik
direğindeki/sokak lambası, solgun ışığıyla
bir fahişenin rujuna alkış tutu/Kondum
göçtüm, kondum göçtüm, bir karanfilin
t e n i n e / D e d i . K i m d e d i ?
Sormadım!/Akasyanın gölgesi, binlerce yıl
öncenin ağıtlarıyla yundu/Adını sonsuzluk
fısıldamış kulağına/Çalkalandı durdu,
çalkalandı durdu”

Murat, o kadar soğuk bakıyor ki... Kitapları
verip hemen çıkmayı düşündümse de
vazgeçtim. Yine de oturdum. Çünkü benimle
birlikte gelen birisi daha vardı üstelik.
Tanıştıyorduk buradan. Adı usumda yok. Hele
ki onun yanında, ayıp olacağını düşündüm
hemen çıkmamın. Bir sigara yakıtım. O arada
verdim kitapları... Sigara bittikten sonra
eğleşmedim. Çıkıp eve geldim.

(22.50)

23 Ocak 2015, Cuma, Ankara

Gece köşe yazımı bitirdikten sonra, e posta
yollamaya başladım dostlara.

Yeni şiirim “Eli Mavzerli Bir Adamın
Kurşunladığı”nı Serdar Koç'a gönderdim.

İki yeni şiirimi (“Eli Mavzerli Bir Adamın
Kurşunladığı” ile “İssızlığın Balkonunda”) Asi'ye (Balkar) yolladım. Önder Gazetesi'nin
adresine... Asi, öyle demişti. “Orada çıktı alıp
bana verirler” demişti. Sonra da Hülya Deniz
Ünal'a yolladım.

(18.50)

NOT: 22 Ocak tarihli günlükteki iki şiir de, 2016
yılında Medakitap tarafından yayımlanan “Eski
Mahalle” adlı kitabımda, sonradan çalışılmış
halleriyle yayımlandı.

deniz, gece, yel, am pürleri ay çiçeđi, serçeler

Gelse derim gece;
ışılışıl yıldızlar
inip konuřur benimle.

*

Usul usul kımıldamakta
konuşmaya hevesli deniz.

*

am pürleri geceden
nemli ve ıslak.

*

Tesbi iekleri gölgelerine ninni söylüyor
serinlemek için, denize inat, kıyıda.

*

Mısır koanları
er sabah denizyeliyle bir türkü tutturmuř
boynu bükük ayçiçeđi
suskun.

*

Günün yorgunluğunu çıkartıyor
sessizce, deniz terasına konmuř serçeler
denizle bakışıp sevişerek.

devrim dikkaya

Müzik Dolabındaki Caz Kedisi

“jazz ve şiir festivalleri”

Yaz geçer, caz kedisi sokaklardan eve geri döner. Caz arşivlerindeki gezisini biraz boşlasa da festivallerine sorgusuz süalsiz ve tabii ki biletsiz girişlerine devam eder. Bu yazımızda herhangi bir albüm ya da şarkı tanıtımı olmasa da İKSEV Avrupa Caz Festivali ve Tüyap Kitap Fuarı sunularımında anlattığım, caz ve şiirin birlikteliğine mükemmel bir örnek olan “Caz ve Şiir Festivalleri”ne odaklanacağız.

“Jazz Poetry Festival”, “Poetry and Jazz Festival” gibi isimlerle yapılan bu organizasyonlar bir caz festivalinin

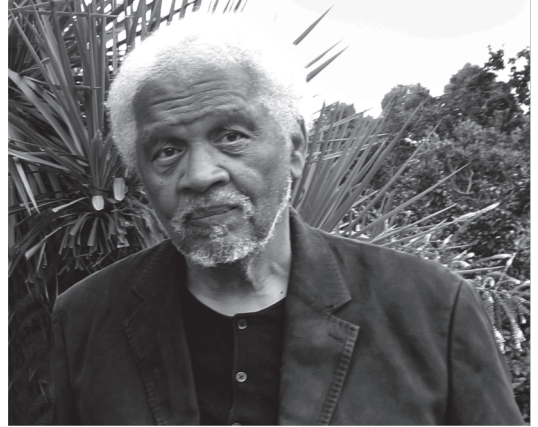
kapsamında, konserlere yan etkinlik olarak yapıldığı gibi son yıllarda başlı başına festival olarak düzenlenmekte.

Performanslar çoğunlukla yerel ya da ünlü caz müzisyenlerinin önünde şiir okuyarak sergilenmekte. Orkestralar 3'lü, 4'lü olabildiği gibi büyük orkestra olarak tabir edilen “big band”lar eşliğinde de yapılmakta.

Sadece Amerikalı şairlerin değil, dünyanın pek çok ülkesinden şairlerin davet edildiği organizasyonun diğer ilginç bir yanıysa şairlerin şiirleri çoğunlukla kendi dilinde okuması. Youtube kanalından izleyebileceğiniz çok sayıda performanslarda görünebileceği gibi örneğin Ukraynalı bir bayan şairin kendi dilinde okuduğu (ve belki de kimsenin anlamadığı) bir şiiri dinlerken arkada bir big band caz grubu çalabilmekte.

Giderek ilgi gören bu festivallere kendilerini feminist, beat, politik gibi kavramlarla tanımlayan şairler kadar sadece caz sevgileriyle caz ve caz müzisyenleri için şiir yazan şairler de görünmekte.

PEOPLE'S
POETRY
&
JAZZ
FESTIVAL
PRESENTED BY
BWM
SATURDAY, AUGUST 23, 2014
12PM TO 8PM
HISTORIC VERNON PARK
5800 GERMANTOWN AVE
SPECIAL GUESTS
THE OLIVER LAKE ORGAN QUARTET
THE DAHI DIVINE QUARTET
THE TYE HIMBA DRUM ENSEMBLE
AFRICAN VENDOR MARKETPLACE
UNIVERSAL AFRICAN DANCE AND
DRUM ENSEMBLE
MUSIC - FAMILY - FUN
Don't Forget To Bring Your Lawn Chairs and Blankets
SPONSORED BY
Cindy Bass
Black Owl Security
Services, LLC
Comcast
ENO
For Open Mic or Vending call: (267) 297-3078
"Writers are the Narrators of History"

Bu şairlerin en önemlilerinden biri olan “Ishmael Reed”in “When I die I will go to jazz” isimli ünlü şiirini bir caz dördlüsü önünde okuduğu performansını youtube kanalında kolayca bulabilir,

izleyebilirsiniz.

Caz sevgisini “**Caz bana pek çok şey verdi, belki birazını ona geri verebilirim**” diyerek özetleyen Ishmael Reed hiciv sanatı da kullandığı şiirlerinde çoğunlukla Amerika'nın politik ve kültürel baskısını konu edinen çağımızın önemli şairleri arasındadır.

“As Ted would say / Let them go to Heaven / Or let them go to Hell / When I die I want to go to Jazz / ...” satırları ile başlayan “*When I die I will go to jazz*” isimli şiirinde mini bir caz tarihini anlatılır. Mingus'tan Sun Ra'ya, Ella Fitzgerald'dan Miles Davis'e kadar cazın kült isimlerine saygı ve sevgiyi anlatan bu şiir belki de caz orkestrası önünden okunması en çok yakışan şiirlerden biridir.

Ülkemizdeki caz festivallerinde bu tip bir organizasyona rastlamadık ama

şair Kader Sevinç'in “Kırık Ülke” şiir kitabında yer alan “Nehirler Boyu Yalnızlık” adlı şiiri bir umut ışığı olarak görünebilir. Uluslararası bir proje kapsamında şair Kader Sevinç şiirini Türkçe ve İngilizce olarak caz sanatçı Robert İkiz ile seslendirmiş.

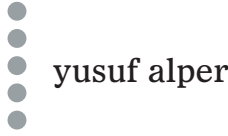
kavuşamamak

melih elhan

yanına gelemiyorum
adımı taşıyan gemi
seferden
men edildi
malum
hava muhalefeti

ama
acemi
bir yağmur
gönderiyorum
sokağına,
adımı yazacak
pencerene
titrek harflerle

izmir izmir

Sürükleniyordur yine yapraklarınız
Şair Eşref'in hüznü dolu akşamında
Bir yandan Talât Paşa'ya sivruluyordur
Ölümü anımsatan rüzgârla

Çocuklar çelik çomak oynuyordur, bir zaman
'Şu binaların yeri mandalina bahçesi'di',
Anımsa, mısır tarlasıydı şu cadde boydan boya
Şurada çakılı at tayını emzirirdi

Şimdiyse fırlayarak geçen araba
Yüzüne mazot püskürtüyor olanca gücüyle
O çocuklar ki yamalı giysileriyle
Tilkilikten aşağı Mezarlıkbaşına

Elleri paramparça ayakkabı çıraklığından
Babalar süpürür sokakları ipince
Anneler mısır kaynatır komşularından
Hüzne alışıktır yürekleri, çocuklar kir içinde

Bir büyük kentin dağ yamacında
Deniz gören bir boyoz fırını
Aç doyuran kelle paça
Şimdiyse beton taşınır yıldızlara

hülya deniz ünal

Nehir Şiirlerden Oluşan Bir Kazım Koyuncu Kitabı: Uyyyy... Aha!"

Hülya Deniz Ünal: "Uyyyy... Aha!", ilginç bir kitap adı. Kapak fotoğrafında genç yaşta yitirdiğimiz Kazım Koyuncu var. Neden bu fotoğraf? Neden bu ad? Sunuş yazısında yazmışsın ama, bu kitabın yazılış serüveninden söz eder misin?

M. Mahzun Doğan: Sevgili Deniz, sen de biliyorsun, Kazım Koyuncu çok sevdiğim bir sanatçı. Şarkılarıyla, sesiyle birlikte yaşadığım az sayıdaki sanatçıdan birisi... Ruhi Su'yu çok sevmiştim... Nice ozanı sevdim de, onun yeri apayrıydı. Kazım Koyuncu da öyle oldu. Günlerce, aylarca değil, yıllardır onunlayım. Ömrümce de öyle olacak.

Kazım Koyuncu'yu çok sevdim de, doğrusu geç tanıştım onunla. Yani sesiyle... Kendisini görme şansım hiç olmadı. Tutkunu olmam, ölümünden sonra izlediğim onunla ilgili belgeselin ardından başladı.

"Geç tanıştım" demem, ölümünden sonra tutkunu olmamla ilgili... Oysa geç denir mi?

Çernobil Nükleer Santrali'ndeki patlamanın (1986) ardından aymaz yöneticilerimizin önlem almamaları bir yana halkımızı "körleştirmek" için ellerinden geleni yapmaları sonucunda Karadeniz bölgesinde yayılan kanserin gencecikken kopardığı bir meyveydi o. Henüz 33 yaşındaydı 2005 yılı Haziran'ında gözlerini yumduğunda. O zaman topu topu iki solo albümü vardı. 2001'de çıkan "Viya" ve 2004'te yayınlanan "Hayde". Ölümünden sonra da Halkevleri, "Dünyada Bir Yerdeyim"i yayınladı. Yaşıyor olsaydı, nice ezgiyle buluşturacaktı beni ve bizi. Elbet yolumuz daha farklı bir şekilde kesişecekti onun şarkılarıyla. Kesişecekti.

Gerçekte, ben geç kalmadım da, Türkiye'de yaşıyor olmanın bedeli olarak o erken veda etti yaşama.

Kitaba gelince, Kazım Koyuncu'nun sesi, benim iç sesimle buluştu. Bir hüzün buluşmasıydı bu... Bir kaygı buluşması... Bir umut buluşması aynı zamanda. Oradan doğdu kitap. 33 bölümlük tek şiirden oluştu. Ne bir Kazım Koyuncu ağıdı, ne de onun yaşama serüveninin dizelere taşınması... Onun şarkılarıyla yaşarken, o şarkıların rüzgârının beni götürdüğü yerlerden devşirilmiş dizeler... Yazılış serüvenini, söylediğin gibi, kitabın sunuş yazısında anlattım. Yinelemeye gerek yok diye düşünüyorum. Sorunun "Neden bu fotoğraf? Neden bu ad?" kısmına gelirim...

Fotoğraf, elbette, şiirlerin Kazım Koyuncu'ya adanması nedeniyle de... "Uyyyy... Aha!" adını vermeme geleyim...

Kitaptaki 33 bölümlük tek şiir "Hayde Hayde" adını taşıyor. Koyuncu'nun albüm adından ve o albümde yer alan Rize Pazar'dan derlenmiş anonim şarkıdan dolayı.

Kitabın adına gelince... Koyuncu, TRT'de yayınlanan "Gülbeyaz" dizisine müzik yapıyordu. "Hayde" albümü o enstrümantal müzikle başlar. Aynı albümde bir de "Uy Aha" şarkısı vardır. Yine enstrümantal, yine "Gülbeyaz" dizisi için yapılmış bir müzik. Albümde, şarkının dipnotunda "Müzik: Kazım Koyuncu düz horon ve anonim" bilgileri var. Bir harmanlama yani...

Kitabım, adını bu şarkıdan alıyor. Ancak, küçük bir farkla... Şarkıdaki sesleniş, horon sırasındaki sesleniştir. "Uy aha!" şeklinde. "Uy" seslenişi kısa söyleniyor. Bense, onu

uzattım... Dört “y” ile yazdım... “Uyyyyy” dedim. Türkiye coğrafyasında yaşanan bireysel ve toplumsal acıların karşısındaki bir çığlığa dönüştürdüm o “uy”u. “Aha!”yı da, bu çığlığa yol açan acıları ve çığlığı gösteren bir işarete... Böyle bir anlam alanına taşıdım horondaki o seslenişi. Kazım Koyuncu'nun hüzünlü sesinde de bu var zaten. Ben böyle algılıyorum o sesi...

Hülya Deniz Ünal: *İlk kitabın “Önce Ellerim Uyanır”ın yayımlanmasının üzerinden 32 yıl geçtikten sonra 5. şiir kitabınızı 2016’da yayımladınız. Bu ne kadar titiz ve seçici olduğunun da kanıtı aslında.*

M. Mahzun Doğan:

Seçici olmaya çalışıyorum. Yazdığı her şeyin şiir olduğunu düşünenlerden değilim. Bu açıdan haklısın... Ancak, az kitap yayımlatmam biraz da, popülizme oynamamanın sonucu. Çünkü, daha çok kitabım yayımlanabilirdi. Dergi sayfalarında ya da evimde kâğıtlarda ve bilgisayarımda uyuklayan o kadar çok şiirim var ki...

Popülist davranmadım. Tavrımı, temalarımı, yazma biçimimi gündeme göre biçimlendirmedim. Yarışmadan yarışmaya dosya koşturmadım. Katıldığım az sayıda yarışma oldu. Onlara da, doğrusunu söylemek gerekirse, hep işsizlik zamanlarımda katıldım.

Popülizme oynamazsanız yayımlanma ve okunma şansınız azalıyor. Kitap sayımın azlığı, bununla da ilgili...

Hülya Deniz Ünal: *Kendini öne çıkarmaya çalışanların aksine hep geride durdun. Hiçbir ekibe, gruba dahil olmadan kendin kalarak var olmaya çalıştın. Bu sana ne kazandırdı ya da ne kaybettirdi?*

M. Mahzun Doğan: Kazandırdı. Kendim olarak kalmayı sağladı. Biliyor musun, kendin olabilmek bu dünyadaki en güzel şey. Yalnızca şiirden söz etmiyorum. Yaşamdan, yaşama biçiminden söz ediyorum. Sokakta karşılaştığımız insanlardan etkinliklerde boy gösteren yazarlara, şairlere dek, şöyle bir bak, kaç kendisi? Tiyatro sahnesinde bir rolü canlandırırçasına yaşamayı sevmedim, sevemedim. Bunu kazançhaneme yazıyorum.

Kaybetti, biraz önce söylediğim gibi,

okurla daha çok buluşmamı engelledi. Sistemin çarkı böyle işliyor çünkü. “Kendin olma, bana uy” diyor. Uyanlar, boy boy fotoğraf oluyor gazetelerde, ekranlarda, kitap kapaklarında... Piyasanın istediği “yalancı okuyucu” da onlarla oluyor. Kitapları baskı üstüne baskı yapıyor. Öyle olmak istemem. Ama, en azından yazdıklarımın “yalancı olmayan” daha çok okurla buluşmasını isterdim... Bunu kaybetti. Çünkü, yayımlanmamışı, kimsenin okuma şansı yok...

Ha, bu sözünü ettiğim yalancı okuyucu mu? Bir zamanların televizyon ekranlarında pembe dizileri, sonra “Biri Bizi Gözetliyor”ları, şimdilerde benzer şekilde üretilen evlilik ve gelin damat programlarını izleyen seyircinin kitap okuru versiyonu... Öyle bir çark döndürülüyor ki, Oğuz Atay’ın “Tutunamayanlar”ı bile aynı mantıkla tüketilebiliyor o “yalancı okuyucu”ya... Tüketiriliyor.

Hülya Deniz Ünal: *Dergicilik serüvenin de var. Hapishanelere el uzatan, yeni isimlere yer veren (Benim de ilk şiirim Pencere de yayımlanmıştı), insan sıcaklığı taşıyan, “Pencere” (1996-2004) seninle özdeşleşmişti.*

M. Mahzun Doğan:

Gerçekte dergicilik serüvenim çok genç yıllarıma uzanıyor. Birçok derginin mutfağında bulundum. İlk kitabım Nitelik Yayınları’ndan çıkmıştı. Genç bir arkadaş çevresi Nitelik Derleme adıyla seçki yayımlıyordu. Ben de katılmışım aralarına. Henüz yirmi yaşında bile değildim. Böyle buluşmuştum dergi serüvenine. Sonra Yarın Dergisi’nin mutfağında görev aldım. Sanat Rehberi’nde... Promete’de de az emeğim yoktur.

Pencere’nin farkı, artık mutfağın ötesinde bütünüyle sorumluluk üstlenmiş olmamdı. İçtenliksiz, asık suratlı bir yayın yerine, içtenlik yüklü, gülümseyen, yazıların, şiirlerin yan yana gelip sayfalarda yer almasından öte, dostluk buluşması gibi bir şeydi o. Çıkarıcı, hilesiz yan yana duruşun, merhabaların çoğaltılması...

Genç kişilerin şiirlerine, öykülerine, yazılarına gerçekten ayrı bir özen göstermiştim. Hapishanelerden gelen mektuplar ise apayrı bir öneme sahipti benim için. Herkesi yanıtlamaya yetişemesem de, özellikle “içeriden” gelen mektupları yanıtızsız

bırakmamaya çalışıyordum. Dergi gönderiyordum onlara... Bir hapishane duvarından içeri giren dergi ya da mektup, çok önemliydi benim için.

Bu daha önceki mutfak deneyimlerimde de böyleydi. Nitelik'te de, Yarın'da da, Sanat Rehberi'nde de... O hapishane mektuplarını hâlâ atamıyorum. Bazen kitap yapmak bile geçiyor usumdan.

Hülya Deniz Ünal: Öğrencilik yıllarından başlayarak (1980'ler) edebiyatımızın ustalarıyla tanıştın, anılar biriktirdin. Aziz Nesin 'den Can Yücel'e dek birçok değerli isimle paylaşımların oldu. Nicesiyle (Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Külebi, Bilge Karasu) dergi sayfalarında kalmış söyleşilerin var. Edebiyatçılar Derneği, Toplum Kitabevi, Türkiye Yazarlar Sendikası (TYS) senin için nice anı demek...

M. Mahzun Doğan: Aynen öyle... Gerçekten de, daha yirmili yaşlarımdayken, 1980'li yıllarda, dönemin önemli tüm edebiyatçılarıyla tanıştım. Henüz gencecik biri olduğum için, onlarla uzun akşamlar yaşayamasam da, tanıştım. İmzalı kitaplar edindim.

1990'lı yıllara denk düşen Edebiyatçılar Derneği serüvenim ise, o tanışıklıkları, uzun söyleşmelere de dönüştürdü. Neylersin ki, o yıllar, şimdiki gibi herkesin cep telefonu ile fotoğraf çektiği, video kaydı yaptığı yıllar değildi. Belleğimizdeki kayıtlardalar... Belleklerse, hangi bedendelerse, o beden toprak olunca yok oluyor...

Bununla birlikte söylemeliyim, Edebiyatçılar Derneği'nin o yıllardaki bütün etkinlikleri videoya kaydediliyordu. Hangi etkinliğe gitsek, salonun bir kenarında üç ayak sehpayı görüyorduk, üzerinde bir video kayıt cihazıyla... Başında ise Tuncer Telekoğlu.

O kayıtlarda kimler mi var? Ayla Kutlu'dan Hüseyin Atabaş'a yaşayan sevgili insanlar bir yana, Aziz Nesin'den Behçet Aysan'a, Melih Cevdet Anday'dan Mehmet H. Doğan'a, Gülten Akın'dan Mina Urgan'a... Say sayabildiğine, desem, yalan olmaz... 1990'lı yıllarda yaşayan bütün usta edebiyatçılarımız, Edebiyatçılar Derneği'nce video kaydına alındı. Deli bir arşiv oluşturuldu. O kasetler, o zaman isteyene belli bir fiyatla çoğaltılıp

veriliyordu. Ben de aldım birkaç tanesini. Hepsini alsaymışım keşke... Neylersin, hepsini almaya yetmiyordu gücüm... Birkaç tanesini almıştım, onlar duruyor arşivimde...

O video kasetler ne olmuştur? Edebiyatımız için önemli bir arşivdi. Bence peşine düşülmesi gereken bir konudur bu...

Hülya Deniz Ünal: Bunca anıyı yalnızca belleğinde saklamıyor günlükler tutuyorsun. Günlük, edebiyatımızda çok az yayımlanıyor.

M. Mahzun Doğan: Evet, günlük tutmayı seviyorum. Tutuyorum. Öyle ki, 1983'ten bu yana tuttum. Demek ki, 19 yaşında başlamışım günlük tutmaya... Yayımlattım bazılarını. Çok azını yayımlattım. Yayımlatmaktan da çekiniyorum. Seçerek, dahası seçtiklerimi de sansürleyerek yayımlatıyorum. Çünkü, benimkiler özgür günlükler...

Bir dostum şöyle demişti, hiç unutmam:

"Evli bir insan özgür günlük tutamaz".

Ben hep özgürce günlük tuttum. Günlüklerimde, güne uyanma saatim de var, marketten aldığım ekmeğin, rakının fiyatı da, sevdiğim, seviştiğim kadınlar da... Günlüklerimin sansürsüz yayımlanma şansı şimdilik yok o nedenle. Yayımlananlar sansürlü olanlar... Sansürü ben koydum ama...

Hülya Deniz Ünal: "Kırmadım bir dahını /kayaları söktüm de" diyen şair, gazeteci yazar M. Mahzun Doğan, bu sıfatları kaldırdığımızda insan olarak ne yapar, nasıl yaşar?

M. Mahzun Doğan

Emekli olmadan önce, gazetede çalışırken, bir konuğum geldiğinde telefonu açıp "İki çay" dediğim bir çaycımız vardı. Gencecik bir delikanlı. Yirmisine ulaşmamış. "N'aber delikanlı?" dediğimde, yanıtı hep şu olurdu:

"Garip ne yapsın?"

Benimki de öyle işte... Garip ne yapsın hali...

Hülya Deniz Ünal: Rollerini değişseydik kendine ne sormak isterdin?

M. Mahzun Doğan: Bu dünya sana göre değil, ne diye doğdun?

Caz Tınıları

Yeşim Ağaoğlu, İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi bölümünü bitirdi. Yüksek lisansını, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Tv-Sinema Bölümü'nde yaptı. Newyork School of Visual Arts Üniversitesinde kısa dönem süper 8 kamerayla film çalışması derslerine devam etti. Şiirleri bir çok dile çevrilmiştir. Ayrıca kısa bir dönem Türkiye PEN'in Sürgündeki Yazarlar Komitesinin Yönetim Kurulunda yer almıştır. 1996 yılından beri farklı disiplinleri (özellikle şiir ve yazı) birleştirerek yaptığı çağdaş sanat çalışmalarını yaptığı bir çok yurtiçi ve yurtdışı kişisel ve grup sergileriyle sürdürmektedir.

Mutlucan Güvendir: Genel bir soruyla başlayalım istersen sevgili Yeşim? Son zamanlarda devlet kadına yönelik şiddetini görünür bir oranda arttırdı. Birçok kadın öldürülüyor ,bunun başlıca sebebi devletin erkek dili. Bu da yetmiyormuş gibi muhalif basında çalışanlar, gazeteciler, yazarlar ve sendika üyeleri OHAL ve KHK ile bir çok insan işinden oldu ve tutuklandı, daha minimal sorarsam Necmiye Alpay ve Aslı Erdoğan... Bir kadın şair olarak bu genel ve özel durumu nasıl yorumlarsın?

Yeşim Ağaoğlu: Aslında, bana göre kadın sorunlarını erkek sorunlarından ayrı tutarak pek bir yere varamayız. Eğer, toplumsal bir şiddet varsa bu aynı zamanda erkeği ve kadını, çocuğu, doğayı, hayvanları, çevreyi de kapsıyor ve bunu yaşayıp görüyoruz. Oransal olarak kadınların eşleri ya da ailelerinden bir birey tarafından şiddete maruz bırakılıp öldürülmeleri

son yıllarda bariz bir şekilde artış gösterdi. Bunun en büyük nedeni de; bana göre kadının erkeğe oranla kendisini daha çok geliştirmesi, dönüştürmesi olmuştur. Yine oranlara bakacak olursak , bu toplumda en çok kitap okuyan, tiyatro, film izleyen kişiler erkek değil, kadınlardır. Kadın, kendini geliştirirken ayrı bir bilinç kazandı, haklarının farkına vardı ve başkaldırıyor. Yani, kadınlar eski kadınlar değil, erkekler alınmasınlar a m a b u d e ğ i ş i m i , e v r i m i gerçekleştiremediler bana göre, çağı yakalayanlar kadınlar oldu! Bu durum, erkeklerin otoritelerinin sarsılmasına ve bu otoriteyi kaybedeceğimiz korkusuyla onların daha da saldırgan olmalarına yol açtı diyebilirim. Evet, devletin dili her zaman erkek diliydi. Ancak, hiç bu kadar açık ve alenen olmamıştı. Bir Başbakan, bir Cumhurbaşkanı çıkıp "kadınla erkek eşit değildir, kadının yeri evidir" diyebiliyor. Bu da zaten toplumsal

gündelik yaşamda çeşitli sorunlar nedeniyle kendini ezik hisseden erkeğin kadına şiddet uygulamasını meşrulaştırabiliyor. Necmiye Alpay ve Aslı Erdoğan özeline gelirsek; Aslı Erdoğan, bir yazar olarak yakından takip ettiğim, romanlarının hemen hepsini okuduğum ve beğendiğim bir yazar. Hatta, yıllar önce birlikte bir lisede söyleşi ve imza günü gerçekleştirmiştik. O gün ilk defa karşılaşmıştık, kendisini hayli çekingen, kırılğan ve son derece duygusal, mütevazı bir insan olarak algılamıştım. Aslında, ben de öyleyimdir ama ben daha çok bu durumu kamufle etmeye çalışırım. Ancak, onun bu hali duruşuna da yansiyordu. Sanırım iki üç yıl önceydi, kendisi yurtdışındayken bir sağlık sorunu nedeniyle hastanede zor bir durumda olduğunu ortak bir tanıdığımızdan öğrenip gerekli yerlere telefon açarak ona yardımda bulunmalarını sağlamıştım. Ama elbette kendisi bunu bilmiyor. Necmiye Alpay'a gelince, kendisiyle tanışma fırsatım hiç olmadı. Ancak, o da alanında değerli bir insan. Üstelik Aslı'nın sağlık problemleri de var, Necmiye Alpay'ın ise yaşı malum. Bu iki isim, belki diğer düşüncelerinden ya da yazdıklarından ötürü içerde olanların en bilinirleri ama hepimiz biliyoruz ki; onlarca gazeteci ve yazar sadece düşünce suçlarından dolayı gözaltına alınabiliyor ülkemizde. Umarım ve umalım ki; hem onlar hem de düşüncelerinden ve yazdıklarından dolayı kimsenin özgürlüğü elinden alınmasın ve bir an önce herkes özgürlüğüne kavuşsun.

Mutlucan Güvendir: PEN Kadın Yazarlar Komitesinin başkanısın dolayısıyla birçok uluslararası festivallerde sıkça görüyoruz seni.

Türkçe şiir dünya şiirinin en hareketli şiirlerinden ya da önünde gibi deniyor. Dışarıdan bakınca nasıl görünüyor Türkiye şiiri?

Yeşim Ağaoğlu: PEN Kadın Yazarlar Komitesinin başkanıyım. Ancak, kendi isteğimle epey bir süre önce bu görevimden ayrıldım. Uluslararası şiir ve edebiyat festivallerine katıldığım doğru. Bunun yanı sıra, hatta daha da çok çağdaş sanatla ilgili olarak yurtiçinde ve yurtdışında çeşitli sergilere, bienallere ve fuarlara katılıyorum. Ayrıca, şiir ve yazıyı sanatla birleştiren çalışmalar da yapıyorum. Bir dönem PEN Kadın Yazarlar Komitesi başkanı olmuş olmamın Uluslararası Edebiyat Festivallerine katılmamla en ufak bir ilgisi olmadığı gibi bu konumumdan dolayı katıldığım tek bir festival olmadı bugüne değin. Ülkemizin en önemli çevirmenlerinden birisi olan Nihal Yeğinobalı (aynı zamanda roman yazarı) benim şiirlerimi kendi isteğiyle çevirmeye başladı ve neredeyse seksene yakın şiirimi çevirdi. Bu nedenle çok şanslıyım. Onun çevirilerinden sonra uluslararası birkaç şiir festivaline başvurdum ve kabul edildim. Zaten birkaç önemli festivale katılmışsanız ve de orada şiirleriniz dikkat çekmişse yeni davetler alabiliyorsunuz. Ayrıca, şiirlerim sonradan çok önemli diğer çevirmenler tarafından da Rusça, İspanyolca ve Almanca dillerine de kapsamlı olarak çevrildi. Hatta, geçtiğimiz yıl Almanya'nın önemli edebiyat ödülllerinden birisi olan "Rückert Prize" ödülüne Türkiye'den Aslı Erdoğan, Oya Baydar, Hasan Ali Toptaş, Sema Kaygusuz ve ben aday gösterildik ve ödülü Sema Kaygusuz aldı. Ocak 2016'da ise Nihal Yeğinobalı'nın çevirilerinden oluşan küçük bir şiir seçkim de kitaplaşarak "dressed in time" (zamanı giyinmek)

adıyla New York'da basıldı.

Sorunun ikinci bölümüne gelince, “Türkçe şiir, Dünya şiirinin en hareketli şiiri” demişsin. Açıkça, ben böyle bir şey gözlemliyemedim. Zaten uluslararası festivallerde dünyanın çeşitli ülkelerinden şairler davet ediyor, Türk şairlere diğer ülke şairlerinden daha fazla bir yer verilmiyor. Yani, herhangi bir ayrıcalıklı bir durum gözlemleyemedim.

Mutlucan Güvendir: Erken denilecek yaşta şiirler yazmaya başladın ve şu anda 7 şiir kitabına ulaştın bunun yanı sıra başka dillere çevrildi kitapların ve şiirlerin. Buradan hareketle şiire başladığın zamanlardan bugüne görünür bir artış oldu kadın şairlerde (yani doksanların ikinci yarısını baz alırsak), bu artışı nasıl açıklarsın ve senin de kuşağından bugüne, kadın şairlerden kimler senin kadrajındadır?

Yeşim Ağaoğlu: İlk şiirim, 1984 yılında yayımlandı. Ondan sonra, 80'li yıllar boyunca ara ara şiirlerimi dergilerde yayımlatmaya devam ettim, ta ki 90'lara kadar. Sonrasında ve şimdi de benden istenilmediği takdirde dergilere şiir yollamayı bıraktım; çoğunlukla bir talep geldiğinde gönderiyorum. Yukarıda da değindiğim gibi ben daha çok yazmaya, üretmeye odaklı bir insanım, sonrası bana biraz zor geliyor, sanırım dürtülmeye ihtiyacım var bu konuda. Evet, 80'li yılları baz alırsak gerçekten de 90'ların 2.yarisından bugüne değin, şiir yazar ve yayımlatan kadınların sayısında bir artış olmuştur. Özel olarak “kadrajımda olan” kadın ya da erkek bir şair yok. Ama elimden geldiğince birçoğunu okumaya, takip etmeye

çalışıyorum. Ben zaten biraz da kişiliğimden ötürü en başından beri bu camianın hem biraz içinde hem de aslında dışında kalmış birisiyim. Tabi, bunun başka nedenleri de olabilir. Ne bu camiadan insanlarla özel bir yakınlığım ne de bir husumetim var. Herkese eşit mesafede duruyorum. Benim için asıl olan üretmek ve kendini geliştirmektir

Mutlucan Güvendir: 2013 Haziranında Gezi diye bir şey oldu bu ülkede. Hayatımızda, tarihimizin gelmiş geçmiş en büyük toplumsal hareketiydi bu. O dönemin başbakanı polisin destan yazdığını söylemişti. Oysa destanı Gezi'nin kadınları yazmıştı. Gezi bir şiirdi diyebilir miyiz; kadını, Gezi'yi ve şiiri yanyana koyunca?

Yeşim Ağaoğlu: Gezide bir destan yazılmışsa, bunu kadın, erkek birlikte ama en çok da gençler yazdılar diyebiliriz.

Mutlucan Güvendir: Çubuklara geçirilmiş taze ceninler/Saydım tam onüç tane/Gece ne gece/Ay kurt gibi tepede...(Ağustos -Ekim 87) Bu dizeler ilk kitabın "Yanlışlar Şehrinde Randevu" dan, “Goya” şiirinin ilk dört dizesi. Sevgili Yeşim, ilk kitabından son kitabına kadar şiirini hep korumuş ve hatta gayet güzel geliştirmiş durumdasın. Senin şiirinin imgeci olmaktansa mitleri var, ütopyaları imlemekte. Şöyle mi desek, ütopyası olmayan insanın ne rüyası olur ne de şiiri?

Yeşim Ağaoğlu: Kendi şiirimi kısaca değerlendirecek olursam; fazlasıyla görsel, imge yüklü, yer yer gerçeküstücü, kimi zaman hayli hüznü, acılı ama hep ironik ve muzip...

Büyükbabamın Sony Marka Radyosunda Lazistan Sanat Musikisi

●
● emre şahiner
●
●

Kaptı kaçtı günü ıtır ve can.
Kilisede en önde vaiz şak şaklayan pazarlama A.Ş
Öperdim İncilin en kutsal yerinden. Büyükbabam kuşanırdı dağları.
Allah ile aramızdaki gerginlikti dağlar.

Şehre maya çaldı rafyalarla örülü ellerim.
Fragmasyon tortusu, bile bile bilendi. Bıçkısızdım gece kesti önümü.
Hüzün bende deltadır.
Denizler saklarım su birikintileri, esvaplar
Oyuncaklarım kundaklanmış. Tutarsız daktiloların armağanıymış. Başarılı olamamışım.

Allah'ın şiire tereddütüydü yağmur. Erindim toplamağa gücüm yetmedi.
Kâh ateşten yaralarım merhem dizlerim. Kâhçomarsız tarlalara iyonosfer.
Ay ile kontrast kuşlar. Kuşların derdi hin.
Arap çöllerinde az frekans. Bedevilerde salıncak erotizm; az soğan çok geviş.
Geç gelen otobüs tarladığılleri, adres hedefi şaştı.
Kulağıma şiir okuyan müezzin hangi meyhanede sabahlar? Anne nasılsın ?

Raydengiler ısırınca rayların kemiksiz yerini ahı kalır römorklerin
Paspası yarı ıslak, gongasına bağlı maaşıyla memleket ister kalfalar.
Pirüpak gök ister.
Pirüpak sabah.

Kerestelerin acısını iç cebimde yoğuşturmak için geldimdi
Mumyalanan metalar, gümüş madalya, takım taklavat her ne varsa.
Ganimetler hırsızların gömlek cebinde. Ne içindir yanıtlar? Hangi çöl haydutça?
Bakın burada kaldırımaların yoksulluğu burada
Heraclius kesti saçlarını kız çocuklarının
İskarpınler neden boyasız? Kim çekti tetiği esmer kadının çukur alınına.
Kuşlar iyidir. Allah ne kötü

Çekemez deklanşör pili bitik sabahı.
Bana aguşunu açmış tarlalar. Tarlalar yeryüzü yaralarındır
Kuşlar iyidir. Allah ne büyük

bizi hüseyin peker öldürdü

Edebiyatımızda kimi mecazi ölümler sık sık masaya yatırılır. Roman öldü mü ölecek mi, şiir ölüyor mu, Türkçe'ye ağıt gibi başlıkları dergi ve gazetelerde çok gördük. Eleştirideki boşluğu gören kimi şair/yazarın “Eleştirmen öldü mü?” çerçevesinde yazıları yayımlandı.

Şiirlerinde hezeyanlarını dile getirirken kimi gerçek, kimi kurgusal isimleri kullanan Hüseyin Peker, öykülerinde gerçek kişileri ve onların gerçek adlarını kullanmayı tercih ediyor. Onun “Eleştirmenin Ölümü” adlı öyküsünde, edebiyatımızın üç değerli eleştirmeninin ölümleri konu edilmiştir. (Çinikitap, 2015, sayı: 31) Üç bölüme ayrılmış bu öyküde geçen adların kimlere karşılık geldiğinin araştırılması bu yazının konusudur.

Hüseyin Peker'in “Eleştirmenin Ölümü” adlı Öyküsünde İsimler Sözlüğü

1.

Memet Fuat: Memet Fuat Bengü. Annesi Piraye Hanım. Nâzım Hikmet'in üvey oğlu. Eleştirmen, yazar, yayıncı, eğitimci. Son günlerinde solunum cihazına takılı. 19 Aralık 2002'de göçtü.

Semih Gümüş : Yazar. Adam Yayınlarının sahibi, Adam Öykü'nün genel yayın yönetmeni. Günümüzde Notos Öykü'nün genel yönetmeni. Kenan onun oğlunun adı.

Turgay Fişekçi: Hukuk Fakültesi mezunu. Şair, yazar, editör.

Hulki Aktunç: Şair ve yazar. Semra, Hulki Aktunç'un eşi.

İnci Asena: Adam Yayınları'nın kurucularından. Şair ve yazar.

Nihat Ziyalan: Aktör, şair, yazar. 1980'lerde yurt dışına çıkanlardan. Avustralya'da yaşıyor. Halen Sincan İstasyonu'nda yazıyor.

Fazıl Hüsnü Dağlarca: Şair. 2008'de göçtü.

Böcek: Mısır'da böcek sonsuzluğun simgesidir. Radyasyona, bin derece sıcaklığa dayanan böcekler var. Kimi böceklerin uzun yıllar ölüme benzer bir hareketsizliğinin ardından tekrar canlandığı bilinmekte.

2.

Hüseyin Cöntürk: İnşaat Mühendisi. Eleştirmen. Yeni Eleştiri yöntemini kullandı. 22 Haziran 2003'te göçtü. Kitapları, o öldükten sonra yayımlandı.

Selami Karabulut: 1970 doğumlu. Şair.

Hüseyin Peker: 1946 İzmir doğumlu. Şair, yazar. Öykünün ben-anlatıcısı.

Böcek: Jung'un temel arketipleri arasında olmasa da bu böcek leitmotifini arketip olarak kabul etmek gerekir.

3.

Eser Gürson: 1960'lı yılların eleştirmenlerindendir. Nesnel eleştiri anlayışının gelişmesine katkıda bulunmuştur. Kısa süren yaşamında, önemli bir eleştirmen olarak edebiyatımızda yer etti. Bir kitabı yayımlandı. Bilkent Üniversitesinde Türkçe okutmanıyken Altınoluk'taki yazlığına giderken trafik kazasında vefat etti.

Böcek: Edebiyatta böcek, Kafka'dan beri değişimin simgesidir. Ölüm, kötü bir hâlden daha güzel bir hâle geçiş olarak da kabul edilir. Kozasından çıkan böceğin kelebeğe dönüşmesi gibi.

Hüseyin Peker, yiten bu değerlerin ardından eleştirmene özlem duygusuyla bir saygı duruşunda mı bulundu, yoksa bu yeni yüzyılla birlikte eleştirmenin de sahneden çekildiğini mi ima etmeye çalıştı? Sanırım bu konudaki en iyi kararı öykünün okuyucuları verecektir.

gölçin sahilli

evrimin kaybolan saati

Ardında yüzlerce kadın taşı,
Döndüğün yerin paha biçilmez heykelisin.
Tartılmayla ölçülseydi kalbinin katı
İçimizdeki en uzun rüzgar sendin.

Biz hiç temiz olmadık, çok mutlu olduk.
Çamurduk, çocuklar yoğursun diye,
İyi dediğinizde ben yoktum,
Güzel dediğinizde küçük kardeşim.

Herkese gülmeniz sizi kurtarmayacak,
Gece evinizi bulacak.
Susmayı öğrendiğinizden kapış kapış ve yapış yapışsınız.
Elde kalmakta mutlu eder öğrenirsiniz.
Umut gözyaşının kabuğudur yaz kızım
Düştü mü yağmur başlar.
Bilmez bu üç tas has hoşafklar,
İyileşmesin ki hata, hatıraya ersin.
Yaranı en çok sen seversin.
Yaranın resmini çiz kızım.

Henüz konuşmaya evrilmedik, dokunarak seviyoruz.
Ellerinizi, hayvanımızı beslesin.
Sen tülünü sıkı tut küçük kız
Bu açılan pencere bana gelsin.

mektup var...

Sevgili Edip Abi,

Hiç uzatmadan, bir çırpıda söyleyivereyim,

dağılmış pazar yerlerine benziyor memleket.

Gülemiyorsak, dediğin gibi, gülmek, bir halk gülüyorsa gülmektir ki, sanırım artık, gelmiyor içimizden hüzünlenmek bile.

Biliyor musun, etkinlikti, anmaydı, sempozyumdu, henüz genç bir delikanlıyken, küçümserdim, "iş mi yani" derdim, "herkes derdine, şiirine baksın". Yolun yarısını çoktan geçtiğimden midir bilinmez? (ki sanırım ruhi beyle aynı yaşıyız artık) Kıymetli buluyorum, gündelik hayat denilen hengameden paçayı kurtardıkça katılıyorum bu türden direnişlere.

Ve Evet, direniş diyorum, yazılan her metin, kurulan her yayınevi, çıkartılan her dergi, yapılan her etkinlik birer direniş hamlesidir artık, bu umutsuzlar parkında.

Sevgili Edip abi, salıncak şiirinin ritmine yazgılı hayatlarımızdan sanatı/şiiri çıkardığımız vakit, geriye krediler, taksitler, ajandalar, oteller, fotoğrafta çıkmak, ekonomi

yorumları, televizyon programları ve sosyal medya solculuğu, yani tekrar tekrar oyulmuş boşluklardan başka bir şey kalmamaktadır.

Ve günler tane tane günlerimize sarkarken, okullarda çocuklara bilim yerine peri masalları dayatılmakta, tiyatrodan heykele, sinemadan baleye, sanatın tüm dalları ise, muhafazakar sanat, avm sanat gibi tuhaf, tuhaf olduğu kadar da yıkıcı bir takım oluşumların kuşatması altında hayatta kalma mücadelesi vermektedirler.

Sevgili Edip abi, "barış isteyenler" hakkında suç duyurusunda bulunulan bir coğrafyanın şiirini yazsaydın eğer, şiir bu ya, barış istemenin adeta yüz kızartıcı bir suç haline getirildiği, ancak çocukların öldürülmesinden, çocuklar ile evlenilmesinden, yolsuzluktan, yoksulluktan, tecavüzden, cinsel istismardan, pek az kişinin yüzünün kızardığı, katliamlarda ölenler adına düzenlenen bir dakikalık saygı duruşuna dahi katlanamayıp, onbinlerce kişinin stadyumlarda, hep bir ağızdan ölenlerin ardından yuh çekebildiği, adeta milli konsensüs ile sokak ortasında gazeteci vurulduğu, mafya liderlerinin şehirlerde büyük şenliklerle karşılandığı bir coğrafyanın şiirini yazsaydın eğer, eminim ki ilk dizesi "mendilimde kan sesleri" olurdu o büyük şiirin.

İşte böyle Edip abi, sonrası kalır mı bilmem ama, nedensiz bir çocuk ağlaması bile, çok sonraki bir gülüşün başlangıcı olsa da, çok uzun zamandan beri, nedendiz ağlamıyor çocuklar bu topraklarda

Ahmet abiye selam söyle, Yakup'a sımsıkı sarıl benim için. Görüşmek üzere...

sabahları edebiyat boyarım

1.

A. Cuprin, geceyi gündüze katar, siyah mı siyah bir tablo yapar, A. Ramsay - kendisinden yüz yıl önce yaşamasına rağmen- gelip Cuprin'in siyah tablosuna bir beyaz nokta koyar. Ramsay, evine döndüğünde bir de ne görsün? Beyaz boyalarını boca ettiği tablosunda siyah bir leke var.

2.

"Seni görmeye geleceğim."

Mektubun sonunda üstü çizilmiş bir cümle, evet normal bir cümle. Bir şairin mektubu böyle bitmemeliydi. O da benim gibi düşünmüş olacak ki, kırmızı mürekkepli kalemle bu cümleyi değiştirmiş:

"Seni bulmaya geleceğim."

3.

Mutluluğun rengi size göre beyaz, mavi, pembe, yeşil belki ara ton renklerden biri. Hemen karar vermeyin, bu renkleri zamanla kirletecek, temizlemeyi ertelediğiniz için de siyah olacak. Demek ki mutluluğun rengi, siyahmış.

Mutsuzluğun rengi size göre siyah ya da koyu renklerden biri, ne bileyim ürkütücü bir renk. Hemen karar vermeyin; bu renkleri her gün tırnak üstü kadar kazımaya başlayacaksınız ve altından beyaz renk çıkacak. Demek ki mutsuzluğun rengi, beyazmış.

4.

Bütün güzel sözcükleri bir araya getirdiğiniz olur, onları düğümlemeyi unutursanız şiir kiliminizin renkleri dağılır. Şiir bir renk cümbüşüdür, seslerin dansıdır. İlmekleri iyi bağlanmamış kilim nasıl dağılırsa şiir de öyle dağılır. Renkleri

öpüşmeyen tablo resim değil, boya çanağıdır. 5.

80'lerde resme başladığımda bir kartpostalda ne görüyorsam (Hoca Ali Rıza, Van Gogh, Cézanne, Çallı...) tuvale onu geçirmeye çalışmıştım. Kendi çizgilerimi boyalarımı bulamayınca resmi bıraktım. Şimdi şöyle mırıldanıyorum: Ben doğayı herkes gibi görüyorum, kendimce boyuyorum. Şiirde de böyle değil mi? Heykelde, fotoğrafta, müzikte... Tesadüf diye bir şey yoktur, varsa da tesadüfler, arayanın ayağına gelir. İlham masanın başına oturana selam verir.

6.

Varoluşçu Maurice Merleau-Ponty, "Ressam, gövdesini dünyaya vererek dünyayı resme dönüştürür." der. Ya şair, yüreğini adar, dünyayı alt üst eder.

7.

Ben doğayım, diyor Pollock.

Kim derdi ki dünyaca ünlü bir sanatçı, çılgınlıklarına yeni çılgınlıklar (yakın arkadaşı Eluard'ın eşini ayartıp evlenmesi vs) ekleyecek, Franco'yu destekleyecek... Sen misin faşist cunta liderini destekleyen...Sonra... Sürrealizmin önde gelen şairlerinden Breton, Dali'yi yerden yere vuracak, aşağılayıcı bir sıfatla (Avida Dollars: Dolara hevesli) Dali'yi anacak. Dali yine bildiğini okuyarak, "Le surréalisme, c'est moi!" (Sürrealizm benim!) diyecek. Hatırlayın, "Madame Bovary c'est moi" (Madame Bovary benim!) diyen Flaubert'i.

Ben de doğayım be.

8.

Herkesin baktığı yere ben de bakarım ama ben kimsenin görmediğini çekerim. "Varlıkları gördüğüm gibi değil, düşündüğüm gibi boyarım." diyen Picasso'nun beni desteklediğine inanıyorum.

9.

Her gün dakikalarca yol aldığımız kaldırımlarda devasa ağaçlar vardır, onları nedense yılda iki kez (sonbaharda ve ilkbaharda) fark ederiz. Sonbahar gelecek de, yapraklarını dökecek de göreceğiz, duygulanacağız. Çiğnediğiniz o yapraklarda dünün izlerini bulacağız. Oysa fotoğrafçı üçüncü gözülle ağacın bütün katmanlarında dolaşır. Ağacın damarlarını gösterir bize. Bu

sadece fotoğrafta değil ki; müzikte, edebiyatta, resimde... Görmeyi bilene tek göz yeter, duymayı bilene tek kulak. Fotoğrafta Ara Güler, Nevzat Çakır, Yusuf Tuvi, Çerkes Karadağ'ın ardından H Hasan Balcıoğlu, Işıl Erken Karabulut ile daha iyi görmeye başladım. "Edebiyatta, düşüncenin ardında bir düşünce daha olması, onun ardında gene bir düşünce olması iyidir. Böyle olmazsa edebiyat bir plastik masaya benzer; dümdüz olur. Oysa bir tahta masaya benzemesi gerekir; tahtanın altında başka damarlar, başka biçimde görünümüler vardır. Tahtanın derinine indikçe insan başka biçimlere rastlar." diyen sanatçının sözleri derinliği olan yapıtlarda, varlıklarda bunun olabileceğine yöneliktir. İnsanı düşünün, sözcüklerinin yavanlığı sizi ondan uzaklaştırır. Gün Ortasında Karanlık'ta (toprağı bol olsun, Arthur Koestler'i anımsadım) kalırsınız. Oysa bir yapının dehlizlerinde kaybolmak ister insan. Sanatın güzel tarafı da bu; göremediğimizi, duyamadığımızı, söyleyemediğimizi bizim adımıza gerçekleştirenlerle bir yerlerde karşılaşmak. Ne güzel söyler bir denemecimiz sanat üstüne: "Sanat, insanları birbirine yaklaştıran bir etkinliktir. Yunus'u sevmek için Türk, Hugo'yu sevmek için de Fransız olmak gerekmez. Onların konuştukları dil, aşktır, umuttur, güzelliştir. Bir şiirde, bir hikayede, bir romanda her şeyden önce bir insan yüreğinin atışları duyulmalıdır. Sanat bize, yaşama sanatına giden yolu gösterir. Önemli olan bu 'yürek atışlarını' ruhumuzda hissedebilmemizdir."

Sanatı böyle bir şey sanıp atmamalı.

10.

Resmin bir çerçeveye oturtulmuş taslağı vardır, ressam bu taslakta ince çizgileri kalınlaştırır; şiirin, romanın, öykünün buna gereksinimi yoktur. Bunlarda kalın çizgiler yol alındıkça ustaca inceltilir.

11.

Resim öğretmenimiz Senihe Hanım, Filiz Akın güzelliğinde bir kadındı. İlk atanma yeri Anamur'un da görüp göreceği en güzel resim öğretmeniydi. Biz gökyüzünün, Torosların ya da Akdeniz'in resmini

çizeceğini beklerken Modigliani tarzı resimler çizmeye başlamıştı. Hepimiz ağzı burnu yerinde olmayan insanları görünce kakhaha atmıştık, gerçekten de resmindeki varlıklara insan demeye bin şahit isterdi. Ressam olmayı kafaya koymuş birkaç arkadaşım -içlerinde elbette ben de varım, sonra boyumun ölçüsünü aldım- Seniha Hanım'ın resimlerindeki kişiye benzer bir arkadaşımızı sandalyeye oturttuk, saatlerce -galiba bir saatti resim dersi- çizmeye çalıştık. Resim öğretmenimizin hiçbir müdahalesi olmamıştı, bu da bizi çileden çıkarmıştı. Oysa biz motive edilmeyi bekliyorduk. Dersin sonunda, tam kapıdan çıkarken seslenmişti: "Yaptığınız resimleri odama bırakın."

Ertesi hafta, bütün resimleri sınıfa getirtip o içimize işleyen resim dersini vermişti: "Çocuklar, resim resimden başka bir şey değildir. Resmin kendi gerçeği vardır. Gördüklerinizi yapmaya kalkmayın, gördüklerinizi kendi akıl süzgecinizden geçirip fırçayı vurun. Taklit hırsızlıktır."

Sahi, şiir de öyle miydi? Roman da öyle miydi? Hayatın gerçeği başka, sanatın gerçeği başka mıydı? Sanatçının gerçeği sanatın gerçeği miydi? Galiba öyleydi.

12.

Bir resim dersinde öğretmenimiz, beyaz bir sayfa göstermiş ve sormuştu: "Çocuklar, bu kağıtta ne görüyorsunuz?" Hep bir ağızdan: "Boş bir sayfa görüyoruz öğretmenim." demiştik. Sonra sayfaya siyah bir leke bırakıp bir daha sormuştu: "Ya şimdi ne görüyorsunuz?" Cevabımız: "Siyah bir nokta." Siyah noktaları çoğalttıkça çoğaltıp sormuştu, biz de cevaplamıştık. Artık beyaz sayfada boş yer kalmamıştı. Dersin sonuna yaklaşmıştık ki, gözleri dolmuş, yutkunuyordu: "Beni dinleyin çocuklar, karanlık, aydınlık bir ülkenin üstünden adım adım geçer, bir beyaz boşluk bulmaya çalışırsınız, gözlerinizin bozulduğunu sanırsınız, oysa gözlerinizle birlikte düşünceleriniz de kararmıştır. İşte, yobazlık bu siyah lekeler gibi sinsi adımlarla gelir, yerleşir, gitmek aklının ucundan geçmez."

Şimdi bir okulda bir resim öğretmenin bu sahneyi tekrarlıyor olduğunu düşündüm. Ne yazık ki bir gerçeğin hayaliydi benimki.

Hayallere dalmayın.

ibrahim tığ

kimdi?

gemileri yakan kimdi,
kimdi taşıyan atların üstünde kalbini İstanbul'un?

upuzun bir yolculuktu çıktığın bırakıp sıcaklığını
yatağa hüznün örttü uykuda kalanı, üşüdüm

ıhlamurla oynaşan çocuk, körebe, çürük su, dantelli
tüller arasında küçük sevimlileri unut, dik yokuşta
naftalin kokulu evleri, gözlerinden başka kokunu da götür

nasılsa dağlar ağır ağır gömülür sise ve gökyüzüne, anılarını
al, ödünç bir muska gibi taşıdığın sesini, su eskidi, ahşap evin
tokmağına asılı suretin, ah sen ne zaman umuda çıktıysan,
bu kent beni dipnot saydı hep, iyiyim

sen gittiğin zaman, duvar dipleri yüreğimin ala ürküntüsü,
koyulaşan inadını gördüm damarlarını yatak yapan kendine

benden utandığın yerde bıraksaydın beni, unutturdum, gülün
bülbülle kırılgan muhabbetini ve yalnızlığımın mülteci korkusunu

dolaştırmayın artık boğazı benimde, güz devralacak birazdan
nöbetini iki ürkek martıdan, söyledim size güvercine taptığını
hezarfen'in, külün rüzgarla muhabbetini, ama bilmiyorum
adını kimin koyduğunu gökyüzünün!

kimdi taşıyan atların üstünde kalbini İstanbul'un,
gemileri yakan kimdi?

zonguldak hatırası

ufuk aymaz

1.

Kuyuya düşen o bisiklet,
Ölülerin sahipsiz ayakkabıları,
Gece kondumuza dolan kirli lodos...
Çıkamazlar artık Zonguldak'tan dışarı.
Babamın bıyıklarıyla dikiyorum,
Çocukluğum denen o yırtığı!

2.

Zonguldak'a gülmek yakışmaz, çok esmerdir
Dişlerinin arasında işçi gibi bir sigara,
Külleri göçük altında.
Ve ölüm bir iş kazası, dolaşır ortalıkta.
Fabrikalar ve madenler basit birer sahne
O kimsesiz bırakan gösteriye.

Sakallarım bana Zonguldak'tan kalma.

3.

Zonguldak, hüznümün doğum yeri.
Kömür yüklü vagonlarıyla geçti üstümden,
Bedenimde duruyor hala raylarının izleri.
Ey şehir, senden sonra nereye gittiysem
Peşime taktın kömürünün kara talihini.

Benim özetim, kömür yüklü trenlerin
Raya düşen ağırlığı
Yani ömrümün okunuşu
Zonguldak hatırası.

kara şiirin bir asırlık çınarı: langston hughes

1 Şubat 1902 tarihinde Missouri'de doğan Langston Hughes, genç yaşta dağılan ailesinden koparak Mexico, Topeka, Kansas, Colorado, Indiana ve Buffalo gibi şehirlerde gezginlik yaptı. Bir ara Meksika'daki babasının yanında kaldı; buradayken Kuzey'deki ırkçılık karşıtı hareketlerden haberdar oldu. On üç yaşında yazmaya başladığı şiirlerden ilki "I've Known Rivers", 1921 tarihinde Afro Amerikalılara yönelik yayın yapan "Crisis" gazetesinde yayımlandı. Aynı yıl kaleme aldığı ilk tiyatro oyunu "The Golden Piece" ile dikkat çeken Hughes, babasının da desteği ile Columbia Üniversitesi'ne kaydolarak New York'a yerleşti. Kısa zamanda şiirleri ve renkli kişiliği ile buradaki bohem çevrelerde ünlenerek, Harlem'in caz ve blues klüplerini eğitim yurduna tercih eder oldu. Gezin ruhu baskın çıkınca bir yük gemisine kapağı attı, bir süre Batı Afrika'da dolandı ve oradan Paris'e, derken İtalya'ya geçti.

Amerika'ya geri döndükten sonra geçici işlerde çalışan ve şiire ağırlık veren Hughes, Lincoln Üniversitesi'nden aldığı burs sayesinde yarım bıraktığı eğitimi 1929'da tamamladı. Bu dönemde "Crisis" (1923-24) ve "The New

Negro" (1925) gibi gazete ve antolojilerde yayımlanan şiirlerini, ilk kitabı "The Weary Blues" takip etti. Natüralist üslubuyla gospel, spiritüeller ve blues şarkılarından esinlenerek yazdığı bu dönem eserlerinde ırkçılık, göç, ölüm, açlık gibi gündemdeki konuların yanı sıra eğlence, ehli keyf karakterler, gezginlik ve bağlantılı temalara ağırlık verdi. Afro Amerikalıların yaşadığı sıkıntıları doğrudan anlattığı, gerçek hayat öykülerine yer verdiği şiirleri ile kısa zamanda hem siyahlar, hem de liberal beyazlar arasında ünlendi. Kendisinden takdir ve tebriklerini esirgemeyen diğer bir kesim de efsanevi caz ve blues müzisyenleriydi.

Hughes, kalemi ile hayatını kazanan ilk siyah edebiyatçılardan biridir. 1927 yılında basılan ikinci şiir derlemesi "Fine Clothes To The Jew" (1927), Hughes'u 1920'lerin ortasında başlayan ve "Harlem Rönesansı" olarak adlandırılan politik sanat hareketinin en saygın simalarından biri haline getirmiştir. Bu dönemde yayımlanan ilk romanı "Not Without Laughter" ile ilk kez madden rahata

erdiğini söyleyebiliriz.

30'larla beraber maceralı dönemi başlar: 1931 yılında SSCB, Haiti ve Japonya'yı gezdiği ikinci gezginlik döneminden ileride başına bela açacak bir şiirle döner: "Güle Güle İsa". Şairliğinin ilk dönemlerinde naif bir biçimde İncili referans gösteren Hughes, bu gezinin ertesinde liberal ve kapsayıcı görüşlerini terk ederek istikametini radikal sola çevirir ve yepyeni bir söylem edinir. 1943 yılında yayımlanan ve kısa öykülerine yer verdiği "The Way Of White Folks" ile kendisine karşı saldırgan bir üslup izleyen muhafazakâr beyaz cemiyetlere meydan okur. Sakınmaz üslubunu "Laughing To Keep From Crying" (1952) ve "Something In Common" (1963) adlı eserlerinde sivriltilir. Şairliği için kullanılan ve sonradan genel geçer kabul görececek "caz ozanı" teriminin ortaya çıkışı da bu döneme rastlar.

Hughes, sanki fotoğrafları yazmaktadır:

"Babam melezdi, büyük ve güzel bir evde öldü.

Annem ise bir klübede.

Ne siyah, ne beyazım,

Bakalım ben nerede öleceğim?"

(Çev. Sarp Keskiner)

1935 yılında yayımlanan "The Mulatto" oyununun kendisinden habersiz olarak, üstelik bir tecavüz sahnesi eklenerek sahneye konması üzerine sivri kalemini cinsiyetçilere de saplamaya başlar. Afro Amerikan tiyatro geleneğine katkıda bulunma

hedefi ile 30'lar ve 40'lar boyunca kuruluş aşamalarında pek çok siyah tiyatroya destek verir; 1937 yılında İspanyol İç Savaşı sırasında faşistlere karşı mücadele veren harekete şiirleri ile destek çıkar. Ernest Hemingway ile dostluğunun bu dönemde derinleştiğini söyleyebiliriz.

1953 yılında Mc Carthy'nin öncülük ettiği anti-komünist "cadı avında" defalarca sorgulanmasına rağmen hiç kimsenin adını vermeyerek komünist olduğunu reddeder. Zira Mc Carthy'nin Amerikası için ırkçılık, cinsiyet eşitsizliği, şiddet, yoksulluk, önyargı, açlık veya Harlem sokak hayatından bahsetmek, ancak bir komünistin işidir.

1950'li yıllar boyunca kaleme aldığı "Montage Of A Dream Deffered" (1951), "Famous American Negroes" (1954) ve "Pictorial History Of Negro In America" (1956) gibi eserleri arasından belki de en önemlisi "The Book Of Negro Folklore" (1958) adlı çalışmasıdır. Arna Bontemps ile beraber gerçekleştirdiği bu antolojide Afrika'dan Amerika'ya, farklı üsuba ve izleğe sahip onlarca şairin şiirini bir araya toplamıştır. İki on yıla iki otobiyografi sıkıştırır: "The Big Sea"

(1940) ve “I Wonder As I Wander” (1956). Yetmez; “Chicago Defender” gazetesine bir de mizah kahramanı armağan eder: Jesse B. ‘Simple’ Semple. “Simple Speaks His Mind” (1950), adlı mizah çalışmalarını yenileri izler; bu arada çocuklar için pek çok kısa hikâye kitabı kaleme alır.

60’lı yıllarda pasifistleri çok yumuşak bulduğunu ilan ederek şiddet yanlısı devrimci Kara Panterler’e yaklaşır. Bu dönemde zaman zaman aseksüalitesi ile tartışma konusu olan şair, 22 Mayıs 1967’de hayata veda eder. Aynı yıl yayımlanan politik siyah şiir antolojisi “The Panther And The Lash”, yankı yaratan son eseri olarak nitelendirilir.

Schomburg Center for Research in Black Culture direktörü Howard Dodson çok özet ama çok güzel bir ifade ile onun şairliğini tarif etmiş: “Hughes, siyahlara dair otantik unsurlara edebi bir form kazandıran ilk isimlerden biri; belki de ilkidir. Yazmaya başladığı dönemi göz önünde bulundurursak bu işlevin ne derece mucizevi olduğunu anlarız”.

İşte ilk şiiri... O ünlü “nehirler”i...

"Nehirler bilirim,

Nehirler bilirim dünya kadar yaşlı

Ve insan kanının insan damarlarında
akışından daha eski.

Nehirler kadar derindir benim ruhum.

Fırat'ta yıkandım ben, şafaklar henüz
çok gençken

Kongo'nun kıyısına kurdum kulübemi
ve o bana ninniler söyledi uyurken

Nil'i kuşbakışı seyrettim, üzerinde
piramitler kurdum onun.

Abe Lincoln New Orleans'a indiğinde
Mississippi'nin söylediği şarkıları
duydum

Ve günbatımında çamurlu göğsünün
tümünden altın rengine büründüğünü
gördüm.

Nehirler bilirim ben

Yaşlı, koyu renkli nehirler

Nehirler kadar derindir benim
ruhum.”

(Çev. Ergin Koparan)

Hughes, kendi dönemine en yakın yeraltı edebiyat akımı olarak önce Beat’leri etkilemiştir. Gezgindir, kalenderdir; en sevdiği şairlerden birinin Walt Whitman olduğunu düşünürsek üç kuşaklı bir şiir geleneğinin tam orta menteşesidir Hughes. Beat Edebiyatı’nın da bitmek tükenmek bilmez benzinidir caz; özellikle be bop ve hard bop. Beat şairi Ted Joans, Hughes ile ilk karşılaşmasını şöyle anlatır: “Bir şiir seansında gelmişti... Herkes

heyecandan titriyordu. En önemli ş u, ünlü olduğunu biliyor ve kimseden desteğini esirgemiyordu”.

2002 yılını “Afro Amerikan Halkı Yılı” olarak idrak eden Amerika, bu vesile ile düzenlediği etkinlikler dahilinde geçmişte epeyce hırsladığı Hughes'un yaşam dolu anlatımını öne çıkartmayı tercih eder. Zira Hughes, yazın hayatı boyunca, halkının tarihinde yaşadığı tüm musibetlere ve trajedilere karşı uyanık bir bilinç ile güçlendirdiği yaşam sevincini öne çıkartmış; buna karşın sivri dilini de kimseden esirgememiştir.

Gelelim Türkçe'de yayımlanan kitaplarına... Hughes, ilginç bir biçimde, belki de “caz şairi” alt kimliğinin yayınevlerine getireceği yedek okur kitlenin garantisi ile Afro Amerikan şairler arasında ülkemizde en çok kitabı yayımlanmış isim. Rastlayabildiğim ilk kitabı, Necati Cumalı'nın çevirisi ile 1961 yılında Ataç Yayınevi tarafından yayımlanmış. Muhtemelen bir derleme olan bu kitabın kapağında şairin adı ısrarla “Langston Hugnes” olarak yanlış yazılmış. Cumalı, çoğu kavramı Türkçe'deki karşılıklarını kullanarak çevirmiş şiirleri. Örneğin blues, “türkü” olmuş; ya da İsa olmuş “Allah”. “Acep” ve “gayri” gibi

kelimelerle kimi şiirlerin arabesk bir havaya büründürüldüğünü söyleyebiliriz ki tüm bu benzeştirmelerin pek hoş tınlamadığını düşünüyorum. Zira Karacaoğlu'dan bashedmiyoruz.

İkinci kitap, 1971 yılında Tâlat Sait Halman'ın çevirisi ile Yeditepe tarafından basılan “Şiirler” ki bu da bir derleme. Bu kitaba Halman'ın yanı sıra dokuz çevirmen daha emek vermiş. Halman, kitaba yazdığı önsözde Hughes'un şairliğini Melih Cevdet Anday, Orhan Veli ve Oktay Rifat'ın yanına koyuyor.

Özcan Özbilge tarafından çevrilen üçüncü kitap ise 1985 yılında Kaynak Yayınları tarafından yayımlanmış. Dördüncü ve beşinci kitapların çevirmeniyse Ergin Koparan. “Alabama'da Şafak” (1985, Kavram) ve “Ertelenmiş Düş Kurgusu” (1990, Yö n), n i s p e t e n k o l a y c a ulaşabileceğiniz kitaplar. Diğerler edisyonları edinmek içinse sahaf gezmek gerekiyor.

Altıncı ve son kitap ise gene Koparan tarafından hazırlanan “Seçme Şiirler”. Şimdiye dek yayımlanan en kapsamlı Hughes antolojisi. Zira “Alabama'da Şafak” ve “Selected Poems” kitabında yer alan 143 şiir var. Bir Hughes aşığı olarak Koparan, gerek önsözü; gerek de kitabın başında bulunan “yapıt listesi” ve “Türkçe'de” başlıkları ile takdire şayan bir çıkarmış.

Kitaplara ve varsa yeni baskılara bakarken, size sözleri Hughes'a ait olan Nina Simone'un “Backlash Blues”u ve Courtney Pine “I've Known Rivers”ı eşlik etsin.

düş/erim

gülsüm ışıldar

Paletimdeki renkleri
giydirdikçe
kâğıt adamların karton
düşlerine
boşaldı çerçeve...

Ayak izinden çok
yara izi kalbimde ve
öldürülmüş gül kokusu,
varlığım ile var ettiğim,
yok olmuyor
yokluğumla...

çanak

melek ertan

diliyle iteler korkularını
saf kan mağrur
ve akarken dudağından
perde indirir bakışına
abası
heybesi
adası
anası
cümbüş var eteklerinde
bir ırk ondan olacak
bir ırk onda kaybolacak

kimse ve siz
kalabalık gölge loşunda
parmak hesabı hüznü de
alıp
salınacak boşluğa
kadındandır ağıtın şanı
hep güz
hep göz
hep hiç...

yağmur sunar

şiir ağacı'nın meyveleri...

Edip Cansever'e...

Sen aklımla oynadıkça, dün şişelerin uğradı durağıma. İçine düğümlü yüzüğümü attım; içtikçe çözüldü, dar geldi parmağıma anlamım. Derken geniş gülümsemeler dudakta. Derken araba katarları kulağımda, ben düştüm yine hecelerinin tabağına. Korkma! Taşımadım şemsiyeyi masanda yüz metre koluyla, göğe ağın kırına. Düşkuşağı yaptım onlardan, çat kapı astım fakir mahalle tezgahlarına. Demedi deme yıkamadım ellerimi, aman ha kirlenirler yoksa!

Pencere kalabalığı adam, 'sinekli şehrin' puslu evleri konakladı zamanıma. Eteğime 'eski gündüzlerinin' dakikası, saniyesi düşüverdi; ölü el sevişmelerinde avlandı pembesi. Taşıyamadı ayağım, çıkardım gözlüğünü kırmızı kitaplığımın. Dizdim dizelerini Ahmed Arifle mendilime. Cama tıgladığım buğu 'aşkının radyoaktivitesini' ölçeyim diye...

Yörüngeme oturtamadım bu 'kahve ağızlarını...' Uçtu odamdan mavi papatyalar, kırmızı filler, lacivert kuşlar; tam ne yapacağımı düşünürken mor teknemi yüzdürdüm sokağında. Meraklanma, ağından düşen şapka örtmedi güneşi. İnatlaşsan da çiçeklerle, sabahıma günaydın oldu sendeki sevgili. Üstüne, defter çizgime

döşedim haşlanmış pirinçlerini, beyazlandım öyle beyazlandım; yanardağına tırmandı tırnaklarım. 'Deli fişekleri' de topladım. Sonunda kelimelerinle koca bir hacze uğradım.

'İstakozlara yattıkça' dört mevsim sen – bu da benim deliliğim ya- balığında denizi aradım. Rakılarda boğuldun; İzmir dolusu meyhanede kendimi boğazladım. Ayakucunda bir aşk yandı, kırgın çocukluk misali kaldım.

Bir kapı, açılacağım 'çok ülkeli' adına, pervazına konacağım. Yüzünü yıkadığın kovaya fısıldayacağım, adağı olduğum mumdan. Eridikçe, cümlelerini toka yapacağım saçıma. 'Daha kalkma saati gelmeden' gecelenmeden notalar, kağıdının ezgisini komşu balkonundaki korna sesiyle değiştireceğim. Şarabı silkeceğim, gül kokulu, üstünde dolanan Tomris akımına. Sen trenlere çikolata yedir, ben 'çikolata virgülleriyle' yağacağım noktalarına.

'Çelik mavisi damarında' kalsın sırrım; bir üç toplayacağım sana. Çarpışlarım dokuza erişemiyor, iki tekerlekle çevirdiğin dünyada.

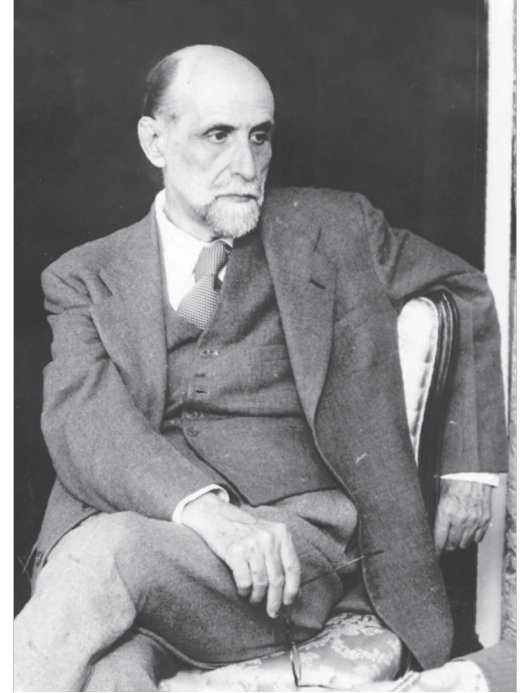

Desen: Oğuz Demir

Deniz Gülü (ya da Denizin Gülü)

Beyaz ay alıyor denizi, denizden
ve geri veriyor denize. Güzel,
saf ve sakın fethediyor,
ay kendini ayartmak için zorluyor gerçeği,
öyle olmadığı halde,
gerçek bütün, sonsuz ve tek oluyor.
Evet.

Kutsal sadelik,
kırıyor tanıdık mutlaklığı,
gerçekher neyse ona
yeni bir ruh yerleşiyor.
Beklenmedik gül!
Gülü gülden alıyorsun ve
gülü güle geri verebilirsin artık.

Çeviren: Ozan Çororo